

HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2016. AUGUSZTUS 27. ÉVFOLYAM 15-16. SZÁM

Ha pedig a só ízét vesztí...

Vajon milyen sóról beszél Jézus? Hiszen a só nem ízetlenül meg és nem romlik meg, sőt, a sóval tartósítani lehet az élelmiszert! Ízetlen só nincs, minden só sós ízű!

2. oldal

Kik vehetnek Úrvacsorát?

Jogi értelemben azok, akik a református úrvacsorázó gyülekezetnek tagjai, vagyis akik konfirmáltak. Csakhogy a gyülekezet mindennapi életében ez nem éppen ilyen egyszerű.

7. oldal

Vámpír akarok lenni!

Alig akad gyermek, aki az iskolai mulatságon vagy farságon kedves szerepet akar magára öltetni. Itt-ott akad egy cica, vagy pillangó, katicabogár, de ma már inkább a félelmetes erőszak a divat.

8. oldal

Hamvadó hagyományok

Napjainkban egyre többször vetődik fel a halottaink elhamvasztásának kérdése. Nem is annyira teológiai problémaként jelenik ez meg, hanem sokkal inkább mint az egyházi kultúránktól, gazdag hagyományainktól idegenül elütő gyakorlat.

10. oldal

A Down-szindróma

A legismertebb, vagy talán a legfelismerhetőbb értelmi fogyatékossgal járó szindróma a Down-kór. Akik együtt énekelnek velük, tudják, hogy szívükben igazi, meleg napsugár él, és öröm a velük töltött idő.

14. oldal

Fókuszban: az identitás

Alkalmassá tesz

„Történt pedig, hogy amikor mentek az úton, valaki azt mondta: Követlek téged, bárhova mégy is!... Ennek Jézus azt felelte: Aki az eke szarvára teszi a kezét, és hátratekint, az nem alkalmas az Isten országára.” (Lk 9,57.62)

Nekünk, Krisztus ma élő tanítványainak is fel kell készülnünk arra, hogy elfogadjuk a világ szolgálatunkkal, személyünkkel szembeni ellenséges magatartását. Ha Krisztus követése ott, akkor elutasítással járt, nyilvánvaló, hogy a tanítvány is hasonlóan hontalan lesz.

Azoknak, akik elindulnak, hogy Krisztust kövessék az úton, fel kell adják azt az elképzelést, hogy ez a világ az otthonuk. Vándorok vagyunk, pihenés nélkül haladva előre, felhasználva az élet menedékhelyeit az úton, de anélkül, hogy helyünk lenne a végleges letelepedésre.

Krisztus tanítványának fel kell készülnie arra, hogy feladja otthoni kényelmét, ha szükséges, és meg kell tagadnia azt az igényt is, hogy az otthoni feladatok elsőbbséget élvezzenek.

Krisztus követőjének fel kell készülnie arra, hogy döntő módon szakítson a családi vonzalom visszahúzó erejével. Egy katonának az a hivatása, hogy nemzetének megvédéséért harcoljon, és a családnak fel kell készülnie arra, hogy elhagyja őket, és kimegy a frontra.

Ha kezünket az Isten országa szolgálatának erkélyére tesszük, az a családi élet örömeinek bizonyos feláldozásával jár, amely egyre növekedhet, ahogyan az eke előrehalad. Ha a könnyebb élet után sóvárgunk, a szántásunk könnyen abba-maradhat, vagy elromlik.

Nem alkalmas. Megsemmisítő ezt hallani bárkitől az emberek közül, nem vagyok alkalmas szülői, gyermeki, testvéri, munkatársi feladataim elvégzésre, lelkileg pusztító ezt a visszajelzést kapni.

Nem vagyok alkalmas egy munka elvégzésére, lesújtó érzés, feleslegesnek, semminek, értéktelennek érzem magam. Nem vagyok alkalmas Isten szolgálatára, azt jelenti, nem vagyok képes továbbadni a szeretetét, beszélni a szeretetéről.

„Nem vagy alkalmas az Isten országára” – milyen érzés ezt Krisztustól hallani?!

Milyen jó, hogy Ő végigment az úton, és Szentlelkét adja, hogy alkalmassá váljunk! Vele minden más! Borzasztóan gyönyörűség!

NAGY ERIKA

Ti vagytok a föld sója...

„Ti vagytok a föld sója; ha pedig a só ízét veszti, ugyan mivel sózzák meg? Nem jó azután semmire, csak arra, hogy kidobják és eltapossák az emberek.” (Mt 5,13)

Vajon milyen sóról beszél itt Jézus? Hiszen a só nem ízetlenül meg és nem romlik meg. Éppen ellenkezőleg, a sóval hosszú ideig lehet tartósítani az élelmiszert. Ízetlen só nincs, minden só sós ízű. De Jézus itt nem akármilyen sóról, hanem a szegények sójáról beszél ebben a példázatban.

A sópárláshoz nagy, lapos gödröket ástak a Holt-tenger partján, amit meghordtak sós vízzel. A száraz, meleg évszakban nagyon hamar elpárolgott a víz, és kicsapódott a só a gödör alján. Ezt a folyamatot aztán addig ismételték, míg a gödör alján vastag rétegben gyűlt össze a tiszta, fehér só. Ezt a sót használták az áldozati szertartáson, és ez a só került a gazdagok asztalára.

Miután a sópárló gödörből összegyűjtötték a tiszta sót, a gödör oldalán és alján, a homokos, sziklás talajon is maradt só, nem is kevés. Ezt a sót se hagyták kárba menni, hanem lekaparták a sópárló gödör oldaláról és aljáról, és fa vedrekbe tették. Ez tulajdonképpen homokkal, sziklatörmelékkel és sóval összekevert, szürkés színű anyag volt. Ez volt a szegények sója. Ez a só kultikusan tisztátalan volt, hiszen meg volt tiltva a Tórában a különböző anyagok összekeverése.

A MEGÍZETLENÜLT SÓ

A szegények sóját – mivel viszonylag olcsó volt – a legszegényebbek használták a főzéshez. De hogy lehetett egy ilyen homokszemekkel, szikladarabokkal szennyezett anyaggal főzni? Az ételbe semmi esetre sem lehetett beletenni így, mert ízt bár adott volna az ételnek, de ugyanakkor a homok és szikladarabok ehetlenné is tették volna azt. A szegénység találékonyá teszi az embert, így erre is született megoldás.

A homokkal, kődarabokkal és sóval kevert őrleményt az asszonyok egy tiszta, fehér vászondarabba tették és a jó maréknyi anyagot szorosán átkötötték. Ezt a vászonba kötött sós őrleményt aztán főzés előtt a főzéshez előkészített tiszta vízbe mártották. A vízben só oldó-

dott ki az összekötött vászonzóból, de homok és más szennyezőanyag nem. Miután kivették a vászoncsomagot a vízzel telt edényből, a víz sós ízű volt és készen állt a főzéshez. A szegények ételét tehát először megsózták, és csak utána készítették el magát az ételt!

Idővel aztán a vászonzóból mind kioldódott a só, és csak a sziklás, köves homok maradt benne. Ekkor kibontották a vászonkötést, és a megízetlenült, immár sótlan tartalmát kidobták az utcára, és a vászont kimosták, majd új adag sós őrleményt tettek bele. Az utcán pedig a homokszemek és szikladarabok lassan elkeveredtek az utca porával, és az emberek eltaposták.

SÓTARTALOM

A só példázata Jézus Krisztus igehirdetésének egyik legmélyebb, legsokatmondóbb képe. Ebben a példázatban benne van Isten népének mind az evilági, mind a megdicsőült formája.

A hitre jutott, újjászületett hívő ember bizony vegyes. Kálvin János corpus mixtumnak, vegyes, összevegyített testnek nevezte a földi, látható egyházat, és ehhez hasonlatosan vegyes a hívő ember is. Amíg valakit nem érint meg Isten Lelke, és nem történik meg az újjászületése, addig tulajdonképpen még egyszerűbb az ember állapota, hiszen csak por, lelki tartalom nélkül. Ezt a lelkileg haszontalan mivoltot nevezi Pál apostol óembernek. Az óember darabos, éles, szúrós és kemény. Táplálni nem tud, sőt, amihez hozzáér, azt megrontja, ehetlenné teszi. Isten országában ennek a tartalomtalan, sziklás pornak nincs helye.

A megtérés tulajdonképpen az értéktelen, sőt, kártékony pornak a tartalommal való megtöltezése. Szép kép a lassan száradó sópárló gödör, ahova új és új veder tengervíz öntenek, ami után újra a párologtatás következik. A türelem próbája ez. Nem lesz azonnal só a gödörben, ahhoz sok munka és még több türelem kell. A türelmes várakozás viszont egyre gazdagabb sótartalmat ad. A hitvalló élet egyik nagy szabálya ez: a türelem és az alázat elmélyülést, tartalommal való megtöltezést ad. Só csak ott van, ahol türelem van. Ahol az első veder tengervíz után már sózni akartak, ott bizony főleg homok és szikla volt, só szinte semmi.

Isten népének a világban végzett szolgálata alapjaiban tud megváltoztatni dolgokat, ízt és örömet tud adni ott, ahol bár minden megvan, még sincs íze semminek. És bár ez a szolgálat fontos, mégis az alázat és önmegtágadás halotti leple által láthatatlan, és a világ számára értékét igazán csak a hiánya mutatja meg. Ha hiányzik a szolgálat sója a világból, akkor a teremtett világ sóvárogva várja Isten fiainak megjelenését (Róm 8,19). Magyar nyelvünk gazdagsága is megmutatkozik ebben a képben: sóvárogni a só, az íz, a tartalom várását jelenti. (folytatás a 3. oldalon)

Ha pedig a só ízét veszi...

(folytatás a 2. oldalról)

ISTEN NÉPÉNEK FEHÉR LEPLÉ

A szegények sójában sok lehetőség van, de önmagában használhatatlan. Isten gyermeke megszólítottasága és Istennek Lelke által a szolgálatnak és a hasznos életnek értékes lehetőségeit hordozza magában, de egy megtért ember így, önmagában még használhatatlan Isten országának ügyében. Mi több, nem csak hogy használhatatlan, de káros, romboló is lehet, mivel már hordozza ugyan a só szolgálatának lehetőségét, de érdes, sziklás darabossága mély sebeket tud ejteni maga körül, és így többet árt, mint használ Isten ügyének.

Ahhoz, hogy Isten használni tudja az Ő gyermekét, szükség van még valamire: a fehér lepelre. Ez a fehér lepel az, ami teljesen – de teljesen! – be kell burkolja Isten gyermekét, hogy az el tudja végezni szolgálatát. Csak egy olyan lepel van, ami teljesen beburkolja az embert, ez pedig a halotti lepel.

A feltámadáskor Jézus Krisztus dicsőséges, számunkra felfoghatatlan módon testesült meg. Nagy misztérium ez, olyannyira nagy, hogy könnyen elbizonytalanodhatnánk, tulajdonképpen mit is kell tennie Isten népének Húsvét után? A tanítványok és mindazok, akik találkoztak a Feltámadással, látványos változáson mentek át. Érthetetlen ez, hiszen előtte is együtt voltak Jézussal, látták, sőt, részesei voltak a csodáknak, mégis, ami Húsvét után történik, az valami gyökeresen más, mint ami addig volt. A csodák tehát önmagukban nem vezetnek el Istenhez, akárhány csoda történne is, annak a vége mégiscsak a húsvéti bezárt ajtó és rettegő magány. Valami egyébnek kellett ott lennie.

Egyetlen olyan dolog van, ami szembeötlően kilóg a feltámadás történetének egyenes vonalából, ez pedig az üres sírban hátrahagyott halotti lepel. Jézus Krisztus jelet hagy maga után a lepelben. Az üres lepel mindenek előtt a halál feletti győzelmet jelenti, a halál megtörését és Jézus Krisztus hatalmát jelzi. Csakhogy a lepelről fel van jegyezve, hogy összehajtogatva volt letéve a sírba. Nem egy küzdelemre utaló, szétszakított vagy pánikszerűen letépett lepel maradt hátra, hanem egy szépen, gondosan összehajtogatott finom szövésű vászon.

Jézus Krisztus az ő halotti leplét hátrahagyta az övéinek. Nem azért, hogy múzeumba tegyék, vagy éppen imádják, hanem azért,

hogy jelként maradjon az övéi előtt: aki követni akarja az Urat, az tagadja meg magát és vegye fel az ő keresztyét. Önmagunk megtagadása nem azt jelenti, hogy egyszerűen bizonyos alkalmakkor átadjuk az elsőbbséget Krisztusnak, hanem a halotti lepel felöltését jelenti. Ahogy Pál mondja: Krisztussal együtt megfeszítettem. Többé pedig nem én élek, hanem Krisztus él bennem; amely életet pedig most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem, aki szeretett engem, és önmagát adta értem (Gal 2,20). A halotti lepel állandó jelként ott kell legyen minden hívő ember életében: az óember megöklése nélkül nem lehet az új embernek dicsősége.

Hitvalló életünk és szolgálatunk csak akkor lehet hasznos Isten országa számára, ha ennek a halotti lepelnek a jegyében történik. Életünknek csak az önmegtagadás halotti leplébe való teljes beburkoltságába lehet haszna. Enélkül az újjászületett élet mennyei ízét mindig elrontja emberi por természetünk sziklás, kemény darabossága.

FEHÉR RUHÁBAN

Isten népének evilági vándorlásában a halotti lepel nem csak az óember felett kimondott ítéletet jelenti, de szép jele a mennyei fehér ruha ígéretének is. Aki győz, azt fehér ruhába öltöztetik, és nem törölöm ki annak nevét az élet könyvéből, és vallást teszek nevével az én Atyám előtt és angyalai előtt (Jel 3,5) – ígéri Urunk az övéinek. A réginek, az ónak a teljes és végleges megszűnése ez, hogy az új, az újjászületett dicsőségben ragyoghasson Isten színe előtt.

Isten színe előtt a fehér ruhánk viszont nem halotti lepel, hanem ünneplő öltözet. Isten színe előtt nem lehet semmi, ami a halál hatalmára utalna, hiszen a halál legyőzött, és szemükről minden könnyet letöröl, és halál nem lesz többé, sem gyász, sem jajkiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az első elmúltak (Jel 21,4). Halotti fehér leplünk a maga rendelt idejében megoldatik, és ami abban visszamaradt, a sziklás, értelmetlen por, kiszóratik a földre, amelyből vétetett és amelybe visszatér ismét. Örömmünne ez Isten gyermekei számára, hiszen a só szolgálata elvégeztetett a világban, a por visszatér a porhoz, az új élet pedig Isten asztalánál ünnepel.

VISKY ISTVÁN

Alkalmatlan időben

„Mert pártütő nép ez, apát megtagadó fiak, fiak, kik nem akarják hallani az Úr törvényét, kik ezt mondják a látóknak: Ne lássatok, és a prófétáknak: Ne prófétáljatok nekünk igazat, beszéljetek kedvünk szerint valókat, prófétáljatok csalárdságokat!” (Ézs 30,9-10)

Júda a korábbi királyának hitetlensége miatt Asszíria vazallusa lett. Ézsaiás próféta az asszírokkal megkötött szövetség megtartását szorgalmazza, a nép vezetői azonban titokban Egyiptommal paktálnak. Ezt teszik úgy, hogy Isten „száját”, azaz a prófétát nem kérdezik meg. Természetesen az Ézsaiás prófétát mellőző vezetők a kegyesség látszatát fenn akarják tartani oly formában, hogy hamis prófétákat tartanak, akiknek megmondják, hogy mit és hogyan jövedjenek. Ezek a hamis próféták eszközök, a hatalom játékszeri.

Nem kivételes és egyedi eset, hogy a hatalom hamis prófétákat tart, hiszen Illés négyszázötven hamis prófétával áll szemben, Ezékiel a hamis próféták ellen jöved, Krisztust hamis tanúk tanúságtétele alapján kívánják elítélni, és a letűnt kommunista rendszer is mindent megtett azért, hogy a megszarolt és megfélemlített lelkészek az elvárásnak megfelelően „hirdessék az Igét”, végezzék a munkájukat. Csak nagyon halkán jegyzem meg, hogy a rendszerváltást követően is volt példa arra, hogy „mások” szabták meg az irányt.

Úgy vélem, hogy az Ige helyes hirdetése érdekében mind a lelkésznek, mind pedig a gyülekezetnek akad tennivalója. A lelkész arra kell törekedjen, hogy Józsuéhoz hasonlóan bátor és erős legyen, ugyanakkor nem saját és mások bölcselkedését kell szólnia, hanem Istent, aki azt mondja Jeremiásnak, hogy adom az én ígémet a te szádba. A gyülekezet pedig imádságban kell, kellene hordozza lelkészét, hogy az emberi gyengesége ellenére is méltóképpen tudja hirdetni a megfeszített Krisztust. Egy mondás azt tartja, hogy minden gyülekezetnek olyan lelképásztora van, amelyet kiimádkozott magának. Adja Isten, hogy lelkészei alkalmas és alkalmatlan időben tisztán (pld. politika- és nagymagyarkodásmentesen) hirdessék az evangéliumot, a közösség tagjai pedig buzgó imádságban könyörögjenek a hirdetett Ige tisztaságáért.

GENDA ÁRPÁD-SZABOLCS

Új kérdések

Mi lenne, ha egyszer egy fiatal csak úgy, az egyházi konfirmációs programon kívül feltenné a kérdést: „Mi életedben és halálodban egyetlen vigasztalásod?” Most nem ugyanezt keresik a gyerekek: mi az élet célja, mi ad erőt és vigasztalást? Spontán kérdései ezek minden korszak gyermekeinek, de már nem kérdeznak, mert vagy nincs kitől kérdezni, vagy rossz helyen kérdezik.

Érdekes játék lenne a fiatalokkal fordított szereposztásban csak néhány oldalt eljátszani a Heidelbergi Kátéból. Kérdezenek ők, bővítsék tovább a kérdéseket! Ők hogy tennék fel a kérdést? Kutassuk fel az ő válaszaikat. Szerintük, ki vagy mi életük célja, vigasztalása? Elégséges-e az minden körülményeik közt?

Csak akkor lehet kivenni egy gyerek kezéből egy kedvenc bármit, ha annál számára értékesebbet nyújtunk neki. A feléje nyújtott érték akkor lesz értékes, ha annak az életében is fontos és értékes, aki adja. Nem menne ez könnyen. Lehet, hogy a konfirmációi előkészítőből akár heteket is kellene az első kérdések átbeszélésével tölteni, mígnem mindenki kész elengedi az ömberének céljait és vigasztalásait. Valamit hatékonyan megragadni csak üres kézzel lehet.

Már a gyerekek keze sem üres: hozzá-nőtt az okostelefon. Ha megkérdezzük, te mivel vigasztalódsz, ha szomorú vagy, a válasz nyilvánvaló: számítógéppel, táblagéppel, okostelefonnal. Nagy szükség lenne arra, hogy a virtuális valóság túl ráérezzenek a legvalóságosabb világ, az Isten dimenziója hatalmára és vigasztaló erejére.

Milyen érdekes lenne úgy hallgatni a konfirmációt, hogy közben arra gondolunk: ez a kérdés az enyém, ez az én problémám, amit most (újra) megválaszolnak, de talán most először értem meg... Vajon hogyan lehetne a 21. században korszerűen kérdezni?

Kit érdekel már a bűn kérdése, mikor erény gonoszodónak lenni? Hogy lehet érdekes az évszázadokon át örökölt, örökérvényű tudás olyan gyerekek számára, akiknek minden „uncsi”, szókin-csük az elektronikus kommunikációban elszegényedett, és csak arra hajlandók figyelni, ami cikázik, villog, csörög és általuk irányítható? Hogyan merik kiadni a kezükből az irányítást Isten kezébe azok, akik mindent irányítani akarnak?

DARÓCZY TÜNDE

Jézus és a Törvény

Jézus zsidó volta az Újszövetség központi kérdése, de nem származási szempontból. Bár Máté evangéliuma (és egyben az egész Újszövetség is) Jézus nemzetség-táblázatával kezdődik, származása nem a zsidóságban elfoglalt helye miatt (Dávid király leszármazottja), hanem a Törvénnyel kapcsolatban válik fontossá!

János evangéliumában (Jn 7,25) a Jézust a templomban hallgatók azon csodálkoznak, hogy honnan ismerheti egy olyan ember az Írást, aki nem tanulta azt? Jézus ugyanis nem tanulta a Törvényt, mégis úgy értelmezte és újraértelmezte azt, mint senki más előtte.

Magyarázatként a szülői ház kegyessége hozható fel. Jézus, akárcsak más zsidó fiatal, az atyai háznál sajátította el azokat a szentírási és liturgikus szövegeket, amelyeket az akkor szokásos nevelési rend szerint minden fiúgyermeknek meg kellett tanulnia. Ez a magyarázat igaz és elfogadható, azonban aligha kielégítő arra nézve például, hogy már 12 évesen a jeruzsálemi templomban vetekedik az írástudókkal. Kevés 12 éves lenne képes erre!

Jézus korában azt nevezték rabbinak, akinek tanítványai voltak, és akihez az emberek tanácsért fordultak. Jézust kortársai ezért teljes joggal nevezhették mesternek, hiszen Keresztelő János legmegbecsültebb tanítványát látták benne, aki maga is tanítványokat gyűjtött maga köré; más rabbikkal „értekezett” és vitatkozott; a zsinagógai istentiszteleten pedig rendszeresen tanított és az Ószövetségből idézett; illetve az emberek és a „szakértők” (farizeusok, írástudók, szadduceusok) kérdéseire is megfelelt.

A többi rabbival szemben viszont Jézus számára az írásmagyarázat nem cél, hanem eszköz volt arra, hogy bizonyítsa: az ószövetségi ígéretek Benne teljesedtek be. A Törvény magyarázatában pedig (látszólag) egyszerre szigorította és enyhítette a parancsolatokat. A Hegyi beszédben leszögezi: nem azért jött, hogy eltörölje (érvénytelenítse, hatályon kívül helyezze) Isten parancsolatait, hanem azért, hogy betöltse, azaz kiegészítse azzal, ami hiányzik a megtartásához.

A SZIGORÚ JÉZUS

Jézus mindig azt szigorította a Törvényben, amit a zsidók nem Isten akarata szerint tartottak meg. Ilyen volt a rangkivánás (fő helyre ülés), a rituális tisztasági törvények túlzott, már-már kóros megtartása és megtartásának megkövetelése, amire a szegények (pl. pásztrok, halászok) életmódjuk miatt alkalmatlanok voltak, vagy a képmutatás.

Ezek az „elméleti” kérdések aztán rendre valóságos élethelyzetekben csúcsosodtak ki. Jézus így „radikalizálta” például a válás tilalmát. Hillél rabbi tudniillik a válás okának tekintette nemcsak a házasságtörést, de olyan mondvascinált eseteket is elfogadott, ha például az asszony odaégeti az ételt, ha mohón iszik az utcán, vagy ha a férje nála szebb asszonyt talál.

Hasonló kérdés volt az eskü tilalma, ami nem is annyira az esküt mint gyakorlatot szabályozta, hanem azt, hogy mire szabad esküdni, és mire nem. Jézus ezzel szemben nemcsak azt tanítja, hogy az eskü elhangzása után nem szabad hazudni, hanem arra akar rávezetni minket, hogy sohasem szabad hazudni.

A gyilkosság tilalmának mélyítése (már a harag is gyilkosságnak számít!) pedig egyenesen azt mutatja, hogy a bűn terjedését már a gyökerénél meg kell gátolni! Ebben találjuk a Törvény enyhítésének kulcsát is, ami valójában nem is engedmény, hanem pusztán helyes értelmezés.

A MEGENGEDŐ JÉZUS

A tisztasági törvény értelme és lényege az volt, hogy a külső világgal érintkező kegyes ember is bemocskolja magát, ezért meg kell tisztulnia, nehogy belseje is tisztátalanná váljék. Jézus azonban azon a véleményen van, hogy „nem az fertőzi meg az embert, ami a száján bemegy, hanem ami kijön”, azaz a tisztaság tulajdonképpen a belsőre vonatkozik. Hasonlóképpen a mentából, kaporból vagy köményből befizetett tized sem az „érzékeny” lelkiismeretre vallott, hanem a képmutatás alakoskodó megnyilvánulásává lett.

A legkényesebb kérdés azonban kétségkívül a szombatnappal kapcsolatos előírások értelmezése volt. A szombat ugyanis nemcsak a legfontosabb parancsolat volt a Tíz közül, hanem a zsidó identitás része: aki nem tartja meg a szombatot, az nem igazi zsidó.

Még a munka tilalma és a bajbajutott megsegítése (ami mai társadalmunkban alapvető keresztyéni kötelesség) közötti viszony is vita tárgyát képezte. Szintén nem értettek egyet egyes írásmagyarázók abban sem, hogy lehet-e pénteken elkezdni olyan munkát, ami a pihenés napján „magától fejeződik be”, mint például a ház meszelése, ami másnap szárad ki? Gyógyítani is csak közvetlen életveszély estén lehetett, de gyógyszer evése vagy ivása már tilos volt szombaton.

Jézus törvényértelmezése mindezeket egybevéve nem is a parancsolatok szigorításának vagy enyhítésének kérdése, hanem azok megéléséé: az tölti be Isten Törvényét, aki nemcsak beszél róla, magyarázza és eszében forgatja, hanem az, aki szívében forgatja és megéli benne az Istennel való életközösséget. (Bolyki János, *Újszövetségi etika* című műve nyomán)

TOKÁR SÁNDOR

Kálvin János és a magyar reformáció

A 16. században Magyarországon, de főleg Erdélyben a reformáció kálvini ága mindössze egy emberöltőnyi idő alatt terjedt el és erősödött meg annyira, hogy a magyar ajkú lakosság legnagyobb része a francia reformátor tanainak befogadjává lett.

A 15-16. században a nemesi rendek megerősödése Magyarország gazdasági és társadalmi megerősödését is magával hozta. Ezzel együtt pedig feszültségek is jelentkeztek a paraszti és a polgári árutermelés miatt (már akkor is a piac mozgatta a világot!), az egyházban pedig a humanizmus és az előreformatori mozgalmak (Husz János Csehországban, John Wycliffe Angliában) előre jelezték a változás szelét.

A magyarországi reformáció terjedését nagyban befolyásolta a nemesi rendek egymáshoz és az uralkodóhoz való viszonya. A Habsburgok német ágának megerősödése és előretérése fokozódó németellenességet váltott ki a magyarokban. Ennek tudható be például az 1523-as „lutheri eretnokség” ellen hozott törvény, amelyet 1525-ben már egyenesen halálbüntetéssel torolna meg az országgyűlés.

Már a szigorú törvények pusztá meghozatala is jól mutatja, nemcsak azt, hogy Magyarországon ilyen hamar jelen vannak a lutheri tanok, de azt is, hogy azok nyitott fülekre és nyitott szívekre találtak, és nemcsak egyházi, de társadalmi hatásuk is érzékelhető volt.

A MEGTARTÓ SZÓ

A magyar reformációt nagyban befolyásolta az 1526. augusztus 26-i mohácsi vész, amely „lefejezte” az ország arisztokráciáját, hadseregét és egyházi vezetését is. Az ország három részre szakadása után (1541) a katolicizmus csak a Ferdinánd vezette Nyugat-Magyarországon tarthatta meg hatalmát, a középső török hódoltság alatti területeken, és főleg az erdélyi fejedelemségben nem tudták megakadályozni a szószekekről elhangzó reformatori prédikációk hallgatását, sem az alsó papság és a nép biblikus tanokkal szembeni szimpátiáját nem tudták elnyomni.

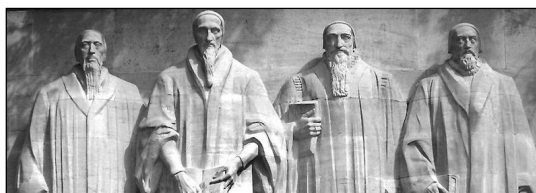
A magyarországi reformáció első harminc évében, 1520-1550 között a lutheri reformáció terjedt el (Kálvin csak 1536-ban adja ki először Institutioját), főleg Budán, a felső-magyarországi bányavárosokban és Erdélyben a szászok között.

A következő húsz évben (1550-1570) Magyarország 4 milliós lakosságának mintegy 80%-a (3-3,2 millió) lett protestáns, 5-6 ezer gyülekezetben. Ebben a második szakaszban erőteljesen a helvét irány nyert teret, főként Kálvin János és Béza Tódor (Kálvin utóda) hatására. De miért ez a hirtelen váltás?

Kálvin személyes hatásáról keveset tudunk a magyar reformációval kapcsolatban. A genfi egyetemet csak 1559-ben alapították meg, ezért a kor peregrinus lelkipásztorai főként a wittenbergi egyetemen, ösztöndíjjal szereztek

képesítést és elismert diplomát. Éppen ezért Kálvin haláláig (1564) egyetlen beiratkozott magyar diákról sem tudunk Genfben, viszont négy „vendégdiákkal” találkozhatott, akik ezekben az években Genfben, illetve Strasbourgban jártak.

Kálvin és a 16. századi magyarság közötti kapcsolatot új megvilágításba helyezik azok a levelek, melyeket Belényesi Gergellyel és Krasznai Kaprofontes Ferencsel váltott, akiket Kálvin magyar tanítványainak tartanak. Ezeknek a leveleknek a központi témája a kor legégetőbb kérdése, a török magyarországi tartózkodása volt.

LEVELEZÉS KÁLVINNAL

Kálvin azonban ezekből a levelekből nemcsak a katonai és a politikai élet fejleményeiről szerzett tudomást, de arról is, hogy „Magyarország megmaradt részében az Isten ígését befogadta”, annak ellenére, hogy néhány „zsarnok” az ország állapotát az új hit követőire hártotta.

Kaprofontes Ferencről 1561-ben pedig azt tudja meg, hogy Stancarus (olasz protestáns teológus, 1501-1574) tévtanításai okoztak gondot, aki szerint Krisztus emberként volt közbenjáró Isten előtt. Kaprofontes egy vitairat megírására kérte fel Kálvint, mert elmondása szerint „az ő tekintélyében bízunk most az egész ország.”

Kálvin „jelenléte” Magyarországon szélesebb körben először az 1562-es Debrecen-Egervölgyi Hitvallásban tapasztalható. Ebben a kettős predestináció és a lélek halál utáni tartózkodási helyének kérdése mutatja Kálvin szellemiségét. Az 1569-es nagyváradi zsinaton pedig már az Institutiot idézték.

Kálvin tanainak legkorábbi elterjedését Draskovics György 1551-es (!) vitairata bizonyítja, melyben a reformátor úrvacsoratanát igyekszik cáfolni. Révész Imre egyháztörténész véleménye szerint Draskovics műve olyan, mint „amikor a légy akarja megtámadni az elefántot”, de kétségkívül arra utal, hogy már ekkor nemcsak a református, de a katolikus teológusok is komolyan vették Kálvint.

Az előbb elsoroltak arra hívják fel tehát a figyelmet, hogy Kálvin könyvein és tanításán kívül levelezései nyomán, személyes módon is hatást gyakorolt a magyarországi és erdélyi reformációra. Miért is ne tette volna, hiszen a hit több mint papírra vetett dogmatikai tételek foglalatja – az élő és éltető kapcsolat „foganata”! (Hörtschik Richárd, *Kálvin 16. századi magyarországi recepciója* című tanulmánya nyomán)

Opitz Márton Erdélyben

Az 1622. évi országgyűlés kimondta az első erdélyi főiskola létrehozását, és Bethlen Gábor fejedelem jóvoltából minden anyagi feltétel adott volt a diákok európai szintű képzéséhez.

A magas színvonalhoz azonban jól képzett és rátermett tanárookra volt szükség. Elismert tanárok azonban nemigen jöhettek szóba, hiszen őket semmi nem vonzotta a kicsiny, osztrák és török erők között küszködő fejedelemségbe, de ezzel megnyílt az út a fiatal, ambiciózus tehetségek előtt. Így esett a választás a mindössze 25 éves Opitz Mártonra.

Opitz (1597-1639) Leiden (Hollandia) és Heidelberg híres egyetemén tanult német filológus (nyelvész) és költő volt, akit némelyek a német költészet atyjának is tartanak. A magyarokkal viszont nem találta meg a hangot, rövid, alig több mint egy esztendő erdélyi tartózkodása alatt felette rosszul érezte itt magát, aminek többször hangot is adott. Az erdélyi magyarokat durvának, egyenesen barbárnak tartotta, nyelvünket és beszédünket becsmérelte, és lenézte az erdélyi emberek szokásait. Nyelvészként és költőként valószínűleg nehezebbé eshetett az Európában egyedi magyar nyelvvel való megbarátkozás. Bizonyítja ezt az is, hogy a latin nyelvhez sokkal közelebb álló helyi románokkal könnyebben szót értett.

Egyedül Szenci Molnár Albert dicsérte és magasztalta őt, amikor „Magyarország és Erdély legfőbb kiválóságának” nevezte. Zsoltárfordítónk személyes kötődése is megszólal ebben a megállapításban (többek szerint éppen Szenci közbenjárására fogadja el a felkérést), és bár pusztán rövid idejű itteni munkálkodása ennek ellentétéről tanúskodik, sokan úgy tartják, hogy itt vált igazán német nemzeti költővé.

Bethlen Gábor azon álma, hogy „keleti Heidelbergává” tegye fejedelmi székhelyét egyelőre megvalósulatlan maradt. Opitz Márton nem bizonyult a megfelelő embernek a főiskola felvirágoztatására, és még óriási fizetése sem tartotta őt.

A fejedelem néhány évvel később, 1629-ben még egyszer megpróbálta felfelvirágoztatni az akadémiát azzal, hogy ismét neves professzorokat hív Erdélybe. Ekkor is felmerül Opitz neve, de végül a Johannes Alsted, Johannes Bisterfeld és Philip Piscator professzorhármas kapja a nemes megbízatást. Ez a választás jobbnak bizonyult, de ezt már a fejedelem nem érthette meg.

Mit jelent egyháztagnak lenni?

A református keresztyén gyülekezet egy adott református keresztyén vallású közösség egy adott helyen. A református keresztyén egyház a világon élő református gyülekezetek összessége nyelvtől, nemzetiségtől, bőrszíntől függetlenül.

A keresztyén felekezetek vagy tagegyházak a világon élő református és nem református egyházak, például római katolikus, görögkeleti (ortodox), református, evangélikus, baptista, pünkösdisták, stb.

A keresztyén egyház a világon élt, élő és élni fogó Krisztus-hívők összessége felekezettől függetlenül, az egy Szentírás és Szentlélek által. „Egy a test, és egy a Lélek, aminthogy egy reménységre kaptatok elhívást is: egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség, egy az Istene és Atyja mindenknek...” – olvashatjuk az Ef 4,4-6-ban. Tehát keresztyén egyház egy van, és ez egyetemes. A Krisztus-hitben már meghaltak és a Krisztussal élők együtt alkotjuk.

A Biblia szerint az egyház tagjai Krisztus testének tagjai. Az egyház olyan, mint egy emberi test, ahol a fej maga Jézus Krisztus, a test és tagjai a keresztyén gyülekezetek és annak tagjai.

Az egyház a megdicsőült Krisztus teste, ahogy az 1Kor 12,27-ben olvastuk: „Ti pedig Krisztus teste vagytok, és egyenként annak tagjai”. Akik megtértek, azok lelki közösségben vannak Krisztussal és a többi hívő testvérrel. Ahogyan egy egészséges testben a tagok kapcsolatban vannak a fejjel és egymással, egymást kiegészítve és segítve.

A Szentírás szerint az egyház tagjai már Isten országának is tagjai. Akik újonnan születtek, azok meglátják Isten országát. Hallani Jézus Krisztusról vagy hallgatni a róla szóló igehirdetést, tanítást, nem ugyanaz, mint közösségben élni vele igéje és Szentlelke által.

Egy idős bennszülöttet megkérdeztek egyszer Afrikában egy istentisztelet után, miért olyan fontos neki a közös istentisztelet, hogy minden héten messziről elgyalogol a gyülekezetbe. Válaszul az előttük lobogó tűzből kiemelt egy parazsat és letette maga mellé. Az egy ideig még lángolt, aztán kihunyt. – Látod, fekete és hideg lesz – mondta. Akkor megfogta, visszatette a tűzbe a többi közé, és az pillanatok alatt újra lobogott. Látod, újra izzó és meleg lesz. Így van ez velem is, nem élhetek gyülekezet nélkül.

BOGYA MIKLÓS

Az úrvacsorai közösség

Negyedéves teológus voltam, amikor betekintést nyerhettem a kórházmisszió világába. Első szolgálatomra a kolozsvári aggmenházban került sor. Október végén jártunk, reformációra vittem az úrvacsorát.

Izgalommal készültem erre az alkalomra, s az igemagyarázathoz néhány mondatot románul is kijegyeztem. Az ápolónő illedelmesen körbevezetett az épületben, minden szobában jeleztük, hogy kezdődik a református istentisztelet, és aki szeretne részt venni, fáradjon a társalgóba. Az öregotthon lakói lassan gyülekeztek, ezalatt előkészítettem az „úrasztalát”, Bibliámat, énekeskönyvem, az ágendáskönyvet szépen elrendeztem a szolgálatra.

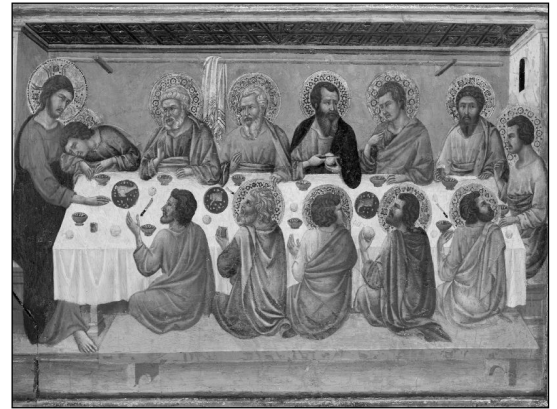
Mielőtt megkezdődött volna az istentisztelet, szerettem volna meggyőződni, hogy hány református van az összesereglett alkalmi gyülekezetben. Nem számítottam rá, hogy kérdésemre senki nem emeli fel a kezét. Reménykedve tettem fel a következő kérdést: hányan beszélnek Önök közül magyarul? A válasz: senki. Hát akkor milyen vallásúak? – Római katolikus vagyok, én görög, én ortodox, én baptista, pünkösdisták, stb. – jött a felelet minden irányból. Mit tehet egy zöldfülű teológus ebben a helyzetben?

Diplomatikusan azt kellett volna mondanom, hogy ez esetben sajnálom, engem református, magyar emberekhez küldtek az igével és a sákramentummal; megállapítom a tényállást: nincs egyetlen személy sem a teremben, aki megfelel ezeknek a kritériumoknak, ezért megköszönöm a szíves figyelmüket, és visszamegyek a teológiára, jelentem, hogy nincs kihez menni, és mint aki jól végezte dolgát, élvezem a vasárnap szabadságát. De volt nálam egy lap, rajta néhány román mondattal, így eldöntöttem, megtartom az istentiszteletet. A nyelvhelyességi hibáim senkit nem érdekeltek.

„EZT CSELEKEDJÉTEK”

Elérkezett a liturgiában az úrvacsora ideje. Elmondtam, tudom, mindenki más felekezetéhez tartozik, de mivel ez egy különleges nap, nem akarom megfosztani őket a lehetőségtől, hogy részesedjenek benne: aki akarja, vegyen úrvacsorát. Mindenki akarta! Pedig azt hittem, a meglepetésemet nem tudja már semmi sem fokozni. A református teológus, miután román nyelven prédikál, úrvacsorázni hívja a hetedhét felekezetből verbuvált nyáját, és íme, jönnek!

Azazhogy majdnem mindenki: a sarokban egy bácsi sírni kezdett. Megkérdeztem, miért sír? Azért sírok – válaszolta –, mert nagyon szeretnék úrvacsorázni, de nekünk azt mondta otthon a pópa, hogy aki más vallásúakkal együtt úrvacsorázik, elkárhozik: szeretnék én is úrvacsorázni, mint a többiek, de félek, hogy hibát követek el. Először éreztem, hogy a sák-

ramentum, amelynek egységbe, közösségre kelene hívni az embereket, megosztást eredményez. Jézusnak nem az a célja, hogy valakit, aki hisz, kizárjon, elküldjön asztalától.

EGYEZMÉNY A KÖZÖSSÉGÉRT

Protestáns szemszögből a huszadik század legnagyobb egyházi eseménye a Leuenbergi Egyezmény reformátusok és evangélikusok közötti megkötése az úrvacsorai közösségről. Egyháztörténeti bizonyítékaink vannak rá, hogy a magyar reformátusok és evangélikusok évszázadok óta gyakorolták Magyarhonban a közös Úrvacsorát. Az egyezménynek komoly üzenete van azáltal, hogy felmutatja a közös evangéliumot: sokkal több az, ami összeköt, mint ami elválaszt. És az úrvacsora feltétlenül össze kell hogy kösse felekezeteinket.

Csak sajnálni tudjuk, hogy a baptisták „megfigyelői” státusban vettek részt a tárgyalásokon, és így ők nem szignálták az egyezményt. Michael Welker szerint az úrvacsora „az itt és most összegyűjtött gyülekezet és minden időben, a világ minden táján élő egyetemes egyház” ünnepe, amely magában hordozza „a legmélyebb bizonyosságot és korszakokon átívelő ökumenikus univerzalitást.”

Mi történik az úrvacsorában? c. könyvéből idézek: „Ha komolyan vesszük a »sokakért kiontatik« szavak dimenzióját, akkor világossá válik, hogy a mennybe ment Krisztus valóságosan jelen van az úrvacsorában – érzékelhető és konkrét megtapasztalással – az Ő életének teljességében és az Ő emlékezetének teljes gazdagságában. Az úrvacsora ünneplésében [...] ugyanaz a Krisztus van jelen, mint aki minden más úrvacsorai ünnep alkalmával jelen van, ugyanúgy más felekezetű közösségekben is, az érzelmei számára ugyanezekkel a bizonyosággal szolgáló tényekkel és elérhető módon. Az úrvacsora [...] bármelyik egybegyűlt közösséget belehelyezi az ezekhez a tényekhez kapcsolódó megtapasztalások téri-idői teljességébe. Pontosan ilyen módon köti össze az úrvacsora a látható és láthatatlan egyházak közösségeit, éljenek azok bármely korban és a világ bármely táján.”

GERÉB MIKLÓS

Kik járulhatnak az Úr asztalához?

Jogi értelemben azok, akik a református úrvacsorázó gyülekezetnek tagjai, vagyis akik konfirmáltak. Értelemszerűen más református (presbiteriánus és kongregacionalista) egyházak, valamint – a Leueneri Egyezmény alapján – a lutheránus és metodista egyházak úrvacsorázó tagjait is ide kell sorolni.

A Heidelbergi Káté (81. és 82. fejelet) a jogosult úrvacsorázók elé viszont lelki értelemben állít követelményeket. Azok járulhatnak az Úr asztalához, akik őszintén bánják bűneiket, akik bíznak abban, hogy Isten megbocsátotta bűneiket, és akik hitüket erősíteni, életfolytatásukat javítani akarják.

A jogi és a lelki feltételek ismeretében ki kell mondani tehát, hogy nem vehet úrvacsorát az, aki nem konfirmált, akit az úrvacsorától jogerős ítélettel eltiltottak, és az a beteg, aki nincs öntudatánál, valamint nem vehet úrvacsorát az, aki „vallja is, életével tanúsítja is, hogy hitetlen és gonosz”.

Az úrvacsorai istentiszteletek gyakorlata azonban más. Mind a jogi, mind a lelki határon át szoktunk lépni, s ezt, az úrvacsorai gyakorlatban tanúsított nagyobb szabadságot teológiai is alá tudjuk támasztani. Egyházunk hatályos kánonjának, istentiszteleti rendtartásának és hitvallásának majd szentesítenie kell a bibliailag és teológiai igazolt, a rendtől eltérő gyakorlatot.

Miben áll az eltérő gyakorlat? Abban, hogy úrvacsorát vesznek olyan „idegenek”, akiről vagy a gyülekezet nem tudja, megfelelnek-e a jogi és lelki követelményeknek, vagy csupán egyesek tudják, de nem szólnak, illetve utólag derül ki.

IDEGENEK A TEMPLOMBAN

A tömeges népmozgás, a vallási és társadalmi keveredés miatt gyakran találkozunk azzal a jelenséggel, hogy más felekezetű keresztyének, akik nem a felsorolt protestáns egyházak valamelyikében konfirmáltak (unitáriusok, római katolikusok, görögkeletiek), de jóhiszeműen – gyanútlanul vagy tudatosan – kijönnek az Úr asztalához. Jó esetben az illetőről tudjuk, hogy a református gyülekezet egyik tagjával vegyes házasságban él, s még örülünk is, ha együtt kíván úrvacsorázni református házastársával. De előfordul az is, hogy elkerekedett szemmel látjuk: nem veszi el a kenyeret, hanem várja, hogy a szájába tegyék, vagy a bor vétele után keresztet vet.

De mert a társadalmi mobilitás miatt meglazult vagy megszűnt (elsősorban városban) a gyülekezet erkölcsi felügyelő, tagjait-szemmel tartó szerepe, az is előfordul, hogy cégéres bűnös, azaz olyan valaki vesz úrvacsorát, akinek szintén távoznia kellett volna, mert „méltatlan magaviseletével megbotránkoztatta a keresztyén anyaszentegyházat”. Szigorú hagyományaink szerint még azokat is ide kell sorol-

nunk, akik nem-törvényesített, úgynevezett partnerkapcsolatban élnek.

A két kérdés megoldására jó volt a régi rendtartó református egyház – ma már, sajnos, ismeretlenné vált – gyakorlata. A fegyelmezett gyülekezet maga, vagy a rendet ismerő presbitérium akár közvetlenül, akár a lelkipásztor útján megakadályozta, hogy a nem konfirmált „idegen”, még kevésbé a cégéres bűnös, az Úr asztalához jutva, megbotránkoztassa a gyülekezetet.

Ma viszont ez a gyakorlat követhetetlen, de mai bibliai-teológiai látásunk szerint nem is kell mindenben a régi rend szerint eljárunk.

ISTEN SZÍNE ELŐTT

A kálvini úrvacsorai tanítást, miszerint „el kell távoznia annak, aki nem tagja a keresztyén anyaszentegyháznak” nem kirekesztően, hanem befogadóan kell értelmeznünk: azaz úrvacsorát vehet minden öntudatos felnőtt hívő, aki tagja (bármelyik) keresztyén egyháznak. Hasonlóképpen nem tért ki református egyházából az, aki alkalmilag más felekezetű keresztyén gyülekezetben vett úrvacsorát. Persze, református ember nem-református templomban csak akkor tegye ezt, ha tudja: senkit nem fog tetteivel megbotránkoztatni.

Kérdés az, hogy mi legyen azzal, akinek hitlensége és cégéres bűne közismert, vagy legalábbis többek előtt ismert. Itt kell, a botránkozás elkerülése végett, „Krisztus testének (= a gyülekezetnek) megbecsülése” érdekében résen lennünk, s minden eszközt felhasználva az illetőt az úrvacsorázástól eltiltatnunk, eltanácsoltatnunk vagy megakadályoztatnunk. Ha a bűnöst nem vettük észre, vagy nem sikerült eltiltatnunk, akkor reá nézve úgy is érvényes, ami minden képmutatóra is érvényes: „ítéletet eszik és iszik önmagának”. A képmutatót semmilyen szigorú erkölcsi vizsgálat nem szűri ki. Aki így vette el az úrvacsorai kenyeret és bort, az nem úrvacsorázott, azaz semmiféle lelki haszna nem támadt ebből, hite nem erősödött, élete nem javult, bűnétől meg nem szabadult. Ugyanakkor ne feledjük: Kálvin arra tanított, hogy az úrvacsora bűnösöknek („lelki betegeknek”) való orvosság, s ezért a (bűnbánó) bűnöst ne fosszuk meg attól, amitől ő gyógyulást remél.

Mit jelent szolgálni?

Isten gyermekeiként lelki testvérek vagyunk a református és nem református Krisztus-követőkkel, mert velük együtt Krisztus testéhez, az egyházhoz tartozunk. Isten a mi közös mennyei Atyánk, egymásnak pedig testvérei vagyunk.

De nem vagyunk lelki testvérek a még nem Krisztust követő reformátusokkal és más felekezetűekkel, mert ők még nem tértek meg, nem tértek vissza az Atyái házhoz, még a világban vannak, Istentől távol. Jézus maga mondja a tanítványaira mutatva: „Az én anyám és az én testvéreim azok, akik Isten igéjét hallgatják, és megtartják” (Lk 8,21).

A Biblia szerint az egyház nem önmagáért van csupán, a már hívők tanítására, erősítésére, nevelésére, hanem Jézus Krisztus eszköze a még nem hívők evangelizálására, hogy a még e világ szerint élőket Krisztus testének, egyházának tagjaivá tegye.

Ez Jézus missziói parancsa: „Menjtek el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet”, a tanítványok gyülekezetét pedig pásztoroljátok „tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek” (Mt 28,19).

A mi keresztyén szolgálatunk először is az, hogy a még nem hívőket evangelizáljuk. A gyülekezeti nyilvántartásban szereplő, de Krisztusban még nem hívő gyerekeket, fiatalokat, felnőtteket és időseket tanítvánnyá tenni, hogy Krisztus testének, az egyháznak és Isten országának is tagjaivá legyenek az üdvösségre.

A mi keresztyén szolgálatunk az is, hogy egymást pásztoroljunk. A református keresztyén gyülekezet aktív tagjának lenni azt is jelenti, hogy Isten igéje és Szentleke által tanítjuk és vezetjük a már hitre jutott, Krisztussal és a többi testvérrel közösségben élőket.

Maradjunk meg és növekedjünk a hitben, az istenismeretben és az Isten igéje iránti engedelmisségben, szolgáljunk a többiek épülésére, ami minden tag feladata Istentől kapott lelki ajándékai szerint.

Egy apa fiával egy havas mezőn ment át. Mikor átértek, visszanézett a fiú. Az apja által kitaposott ösvény egyenesen haladt, míg az övé girbe-görbén. – Édesapám, hogyan tudtál ilyen egyenesen jönni? – kérdezte a fiú. – Látod azt a fát? Induláskor célul tűztem magam elé. Míg te jobbra-balra ugrándoztál, én folyton csak arra a fára néztem. Így lett egyenes utam – válaszolt az apa.

A Hunédzserek már a spájzban vannak

Minden felnőtt gazdagabbá teheti az életét, ha megőriz valamit a gyermeki fantáziából, őszinteségből, lelkesedésből. De mint mindennel, ezzel is jobb mérték tartónak lenni. Egyre több fiatal akad, aki képtelen leválni szüleiről. Ők nem tudnak, nem akarnak önálló, felnőtt életet kezdeni. Megelégszenek a kényelmes gyermeki státusszal.

Míg korábban, kamaszkorukban minden idegszálukkal a szülőktől való elszakadáson dolgoztak, addig később éppen ennek ellenkezőjét igyekeznek minél inkább bebiztosítani a maguk számára. Sok húszas, harmincas éveit taposó fiatalal találkozhatunk, akik érett felnőttként nem hajlandók felnőttként viselkedni. Tanulnak, dolgoznak, de egyébként az én-központúságban, a másokért vállalt felelősségvállalás elutasításában, a jelen élésében megrekedtek a gyermeki szinten. Utóserdülőkorban lévő felnőttek, „hunédzserek” (Kiss Viktor politológus szerint a húszas éveikben lévő tinédzserek), akik nem akarják felvállalni a felnőttiséggel járó terheket.

Jelentős mértékben táplálja ezt a fajta magatartást az egyre inkább divatba jövő szingliség, a családalapítási kedv csökkenése, a munkába állás és a gyermekvállalás idejének kitolódása is. A személyiségfejlődés ilyen alakulása mögött olyan meggyőződések, félelmek állhatnak, melyek akadályá válnak a felnőtté válásában, mert a gyermekkort biztonságosabbnak érzik tudatukban.

Oka lehet ennek az önbizalomhiány, a küzdőkészség gyengesége, túlságosan zárt család, a gyerekeket magukhoz kötő szülők. De nagyban befolyásolja a felnőtté válás kitolódását a fogyasztás-, élményközpontú, túlságosan csak a jelenre koncentráló média is. Mindez, a gyermeki létbe visszavágyó magatartás akkor kóros, ha rossz hatással van az emberi kapcsolatokra, ha akadályoz a fontos döntésekben, felelősségvállalásban (párvalasztás, családalapítás).

Eldöntetlen egyelőre a kérdés, hogy ezek a hunédzserek félnek felnőni, vagy csak egyszerűen lusták és önzők. Esetleg mind a kettő. Jellemzően a gyülekezeti életben sem vesznek részt, vagy ha igen, akkor mint fogyasztók, résztvevők, soha nem mint munkatársak.

Saját érdekükben is nagy a felelősség a mai szülőkön, hogy miképpen mutatnak maradandó értékeket a reájuk bízott, eljövendő felnőtteknek.

GHITEA LEVENTE

Vámpír akarok lenni!

Alig akad gyermek, aki az iskolai mulatságon vagy farsangon kedves szerepet akar magára öltetni. Itt-ott akad egy cica, vagy pillangó, katicabogár, de ma már inkább a félelmetes erőszak a divat.

A múltkor egy iskolai álarcosbálra készülve számtalan borzasztó ördögöt, démont, véres-szájú zombit, vámpírt, csontvázat láttam, akik zsenge koruk ellenére hihetetlenül mély torokhangok kiadására voltak képesek. Mi kell a felnőttek részéről ezeknek a szörnyeknek az előállításához? Többnyire üzletekből vett műanyag álarcok, kalapok, háromágú, horgas fejű villák, fekete selyempalástok, karmok vagy lenge fekete pókhálósoknyák, jó sok szemceruza, rúzs, lakk, láncok, villogó ördögfülek, paróka... és mindezekhez pénz... aminek különben ezer más helye volna a családi költségvetésben.

Akármit a gyerek nem vesz már fel, mert nem elég menő – a menőség pedig lassan szinonima azzal, hogy gonosz. Otthon többnapos vitatkozás, az iskolában meg egyre hangosabb ordítózás lesz a ki mit vesz fel kérdés kapcsán. Farsang és halloween ugyanazt jelenti: minden gyerek félelmetes akar lenni.

„Senki nem vet új posztóból foltot az ócska ruhára, mert ami azt kitoldaná, még elszakít a ruhából és nagyobb szakadás lesz...” (Mt 9,18). Régen, amikor az asszonyok még megfoltozták a ruhákat, ismerték és elismerték ennek igazságát. Már nem foltozunk ruhát, és nem is tudjuk, milyen igazság rejtőzik e mögött. Előszedjük a régi pogány hagyományokat, hogy szeretet- és hitpótló foltokat aggassunk rájuk.

KIPRÓBÁLNI A GONOSZT

Nem az a baj, hogy a gyerekek álarcba bújva kipróbálják, hogyan viselkedik egy cica, vagy milyen lehet a kertész, a tűzoltó, a kéményseprő szerepében lenni... Az a gond, hogy a gyerekek már nem csupán kipróbálnak, hanem azonosulnak a szereppel... méghozzá a gonosz szereppel.

Figyeljük csak meg, miket játszanak maguk közt: ha nem látjuk őket, csak halljuk, elképzelni se lehet, hogy mi zajlik a szobában: megöllek, lefagyasztalak, feldarabolok! Az se lenne derűsebb, ha csak látnánk őket, de nem hallanánk semmit: a mozgékony, vidám kisfiúk eltorzult arccal hadonásznak egymás orra előtt a legókból összeszerelt fegyverekkel, ami kétség kívül alkalmas arra, hogy kárt tegyenek egymásban.

Felfegyverkezés nélkül is képesek ijesztően robotszerű, rendellenes vergődésre, vad mozdulatokra, és sajnos egyre kevésbé érzik azt, hogy hol a játék határa. Annyira beleélik magukat a harcba, hogy meg se hallják, ha a kupac alján valamelyik társuk már jajgat, képesek a kimerülésig folytatni az ádáz küzdelmet, míg csuromvizesen le nem rognak. Sportszerűségnek, a játék felszabadultságának nyoma sincs. Csak félelemnek.

Már rég nem azért öltöznék be a gyerekek, hogy kipróbálják másképp önmagukat, hanem azért, hogy lazán kivetkőzhessenek magukból. Bármit lehet, hisz úgysem tudják, ki vagyok!

POGÁNY HIEDELMEK

Isten Kijelentéséből tudjuk, hogy ígérete szerint „míg a föld léssen, vetés és aratás, hideg és meleg, nyár és tél, nap és éjszaka meg nem szűnnek” (1Móz 8,22) Nem attól ér véget a tél, hogy busóék elriasztják. A posztó a régi: az Édenkertben a gonosz egy állatnak, a kígyónak arcát öltötte magára... nem történik semmi, csak olyanok lesztek, mint Isten...

Látszólag most sem történik semmi, csak játszik és bolondozik egy jót a gyermek, de a rémisztő álarc mögött sötét félelmek bújnak meg.

Ha egy gyerek nem akar félni, ő maga szeretne félelmetesnek lenni, miközben egyre sírósbabb, gyámoltalanabb, visszahúzódozóbb lesz. Gyakorló pedagógusok mondják, hogy a fiúk egyre sírósbabban, a lányok egyre keményebbek. Egészséges konfliktusmegoldásra ötletük sincs.

A forgalomban lévő tanszerek is a nyers erőt sugározzák. Ha nagy be akar segíteni a családi vásárlásba, nagyon meglepődik, ha nem kell a csöppségnek a füzet, amelyiknek kék halacska vagy tarka madarak vannak a borítóján, csak az a menő, ha villámló kezű pókhibrid vagy sziporkázó kiskorú díva ragyog rajta. A kislányok cuki rózsaszín táskájukra festve viszik a Teremtés groteszk paródiáját, a rendellenesen sovány babákat. Idő kérdése, hogy mikor akarnak ők is olyanok lenni...

Álmaikat megfertőzik a hamis ideálképek. Csak kíváncsiságból, ha megkérdezzük, mit tudnak egy-egy filmhősről, varázslóról, félpókról, fél-robotról, véget nem érő játékokról, messze többet, mint az Úr Jézusról, vagy Mózesről vagy Pál apostolról. Közben meg babonásan riadoznak, ha a huzat kinyit egy ajtót vagy sejtelmesen bevilágít egy autó a szobába. Sokkal több félelemmel vannak teli, mint a 20-25 évvel ezelőtti gyerekek. A gyermekirodalom, mese- és filmvilág nagyrészt a régi mondák leggonoszabbját dolgozzák fel modern mesékké, hogy az új folt még nagyobb szakítson ki a becsapottak lelkéből.

Legyünk óvatosak és igyekezzünk az Istentől kért bölcsességgel korlátokat szabni a „menő” áramlatoknak.

DARÓCZY TÜNDE

Nőből anyává válni

Amikor egy gyermek megszületik, még valaki megszületik vele: az édesanya. A feleség, aki a szeretetét eddig a férjének adta, most édesanyává válik, ahogy a családba megérkezik egy új élet. Van, aki ezt természetesen megéli, átadva az anyaságnak önmagát, és van, akinek ez problémát okoz.

Sok válás következik be a gyermek életének első három évében, mivel az édesapa mellőzöttnek érzi magát, vagy az éjszakánként sokat síró gyermek mellett a fáradtság, kialvatlanság, idegesség miatt megromlik a házastársak között a kapcsolat.

Sok édesanya azzal a kérdéssel küzd, vajon jó anya-e?

Vajon milyen édesanyára van szüksége a gyermeknek? Milyen a jó anya? Egy pszichológus úgy fogalmazott, hogy a boldog édesanya a legjobb anya a világon. Mit jelent ez? Nagyon fontos, hogy az édesanya kiegyensúlyozott párok kapcsolatban éljen, ki tudja pihenni magát, vagyis legyen segítség a gyermeknevelésben és tudjon szeretni.

Hát van olyan édesanya, aki nem tud szeretni? Igen, sajnos ki kell mondani azt, hogy van. Akiben nincs elég szeretet, annak nincs miből adnia. Van, aki nem veszi fel a gyermekét, amikor sír, nehogy elkényeztessék, van, aki képtelen megdicsérni a gyermekét, sőt képtelen feltétel nélkül szeretni. Vagy túl szigorú, vagy túl engedékeny, de semmiképpen sem talál középúton. Nehogy azt higgyük, hogy attól, mert egy gyermeket megszült egy nő, rögtön anyává válik, aki mindent megtesz a gyermekéért, hiszen ha így lenne, akkor nem lennének kórházban hagyott csecsemők.

MIKOR VÁLOK ANYÁVÁ?

Anyává akkor válik egy nő, amikor Isten elé emeli gyermekét, imádkozik érte és óvó-, féltő-szeretettel veszi körül minden nap.

Ahhoz, hogy valaki egészséges, erős, magabiztos gyermeket neveljen, ahhoz nem kellene szakkönyvek. Egyetlen dolog kell csupán: feltétel nélküli szeretet, és a gyermeknek határokat szabó nevelés.

Honnan tudjuk, hogy mindez megvan? Nézzünk rá a gyermekre: a gyermek kiegyensúlyozott, nyugodt és önfeledten boldog. Vagyis megvan mindene, mert az Úr Isten karjaiból egy szerető, erős anyai kézbe érkezett.

Az ilyen gyermeket nevelő édesanya sugárzik: együtt lélegzik a gyermekével. Érzi, hogy a gyermeknek mire van szüksége. Miután hónapokig együtt dobogott a szívük is, idekint tökéletes biztonságot ad.

Minap láttam egy gyönyörű jelenetet: egy nagyobbacska fiú, addig rángatta egy kisebb gyerek kezét, míg az elesett. A kicsi ordított, míg segítség érkezett, a nagyobbik is megijedt, és egy óriási rémülettel az arcán futott egészen

addig, míg megtalálta az édesanyját. Amikor odaérkezett, felugrott az ölébe, és kisimultak az eltorzult gyermekarc vonásai. Minden rendben lett. Tökéletes nyugalom lett úrrá rajta.

Azt mondta Jézus: „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket, mert az ilyeneké a mennyek országa.” Mi adunk biztonságot nekik, ők pedig az ártatlanságukkal, tágra nyílt tiszta tekintetükkel egy szeletke mennyországot varázsolnak a hétköznapok oroszlánharcaiba.

Nézz bele egy gyermek szemébe, és átéled, amit mond Jézus: „a mennyeknek országa ti bennetek van”.

Egy gyermeket megszültő nő akkor válik igazi anyává, ha ezt átéli, megérzi, és oltalmává válik a gyermeke számára. Az anya az, akire Isten rábíz egy tőle jövő lelket, hogy itt e földi életben óvja és adja át azokat az értékeket, amelyek benne vannak.

MIT ADUNK ÁT A GYERMEKEINKNEK?

Csak azt tudjuk átadni nekik, ami bennünk van. Rajtunk keresztül ismerik meg a világot, és a világ olyan lesz a számukra, amilyenek mi megmutatjuk nekik. Ha szeretetet adunk át, akkor a világba szeretetet visznek, és erősek lesznek, ha átadjuk a belső feszültségeinket és bizonytalanságunkat, a világ számukra bizonytalanná válik. Ha megértjük őket, a kis belső harcaikat, ők is megértenek majd másokat, el tudnak fogadni másokat.

Az a gyermek, aki nem kap elég szeretetet, megértést, figyelmet, egész életében ezt fogja hajszolni a világban és elkeseredett, bizonytalan lesz, mert onnan viszont nem kaphatja meg.

A gyermek otthon töltött első évei meg fogják határozni az egész életét: magabiztos lesz-e, be fog-e tudni illeszkedni, képes lesz-e megérteni másokat, lesznek-e mély baráti kapcsolatai, boldog lesz-e, lesz-e igazi párkapcsolata.

Aki gyermeket vállal, emberi élet vagy életetek iránt vállal felelősséget. Szinte minden pszichés probléma, magatartásbeli zavar, személyiségzavar hátterében gyermekkori trauma, szeretethiány, bizonytalan kötődés van.

Egy nőnek sokféle szerepet be kell tölteni a társadalmunkban. Ő gyermek, aztán társ, majd édesanya. Kívánok sok lelkierőt minden nőnek a hétköznapokba. Ne feledjük, lehet, hogy sokan karrierre vágnak, és vezető beosztásra, de az Istentől átvett legszebb karrier, egy férfit boldoggá tenni, és hívő, magabiztos, szerető szívű emberpalántákat nevelni.

Bizonyosság

Kimerítő út után hangos harangszóra ébredt az idegen vendégszobában. Kinézett az ablakon, eszébe jutott, hol van. Egy kőtemplom magas falai fogták fel kíváncsi pillantását. Miért harangoznak? Ma csüörtök van, ha jól emlékszik még a napokra. De Tordán és Aranyoson is harangoztak idejövét. Nem fogta fel, hogy ünnep van: áldozócsüörtök, hiszen minden más kiesett tudatából. Csupán egy dolog foglalkoztatta: férje gyógyulása.

A mentőautóban csak a lecsöpögő infúziót követte, életmentést szuggerálva. Két hete küzdenek az otthoni orvosok életéért, mindhiába, csak tágitani tudják azokat a csodálatos nevű koszorúereket.

És most itt vannak Vásárhelyen: a férjét átvették a szűsebészeten, ő pedig az esperesék jóindulatát élvezheti. Idegentől vette át a lakáskulcsot, valami köszönetet mormolva.

– Bimm-bamm! Áldozócsüörtök van – hirdetik a harangok.

A kőfalakra lombos árnyékok nyúlnak, Valaki felment a mennybe.

Gyorsan felöltözött és átment egy kiskapun: máris a templom előtt állt. A hatalmas ajtón emberek lépegettek befelé meghitt csendben. Leült a hátsó padba. Öreg, vásott padok. Ki tudja, hányan könnyököltek így rajta, kezet összekulcsolva. Kíváncsi tekintetek nézegették sorban.

Az esperes imádkozott, a hívek leborultak. „Szabadíts meg a gonosztól!”

– Szabadíts meg a betegségtől. Adj új erőt és életet! – kérte a zokogó asszony.

És csak sírt, csak sírt. Amit a csapi víz nem moshatott le róla, elmosta most a könnyáradat. Az a bizonyos szorítás a gyomorban s a szíve körül lassan felengedett, mint egy láthatatlan fűző.

Érezte, hogy még kaptak egy esélyt onnan fentről. Már tudta: férjét megmentik. Megbizonyosodott, mintha pecsétes papírt kapott volna odafentről: még lesz élet – egy újabb kegyelem!

Lassan, nyugodtan lépkedett a kopott kőpadlón. Kint a júniusi lemenő nap fénye ragyogott a gyertyás virágú gesztenyék között. Hatalmas, több öles fák. Ki tudja, mennyi bánatot és szabadulást láthattak belőle?

Az ajtó mögött megállt, hogy kezet nyújtson s bemutatkozzon az esperesnek és feleségének. Aztán többen jöttek oda hozzá, ismeretlenül megsimogatva még mindig remegő vállait.

– Nagy az Úr kegyelme – suttozták, mintha ők is tudnák a választ kérelmére.

– Valaki felment a mennybe – ismételte magában rímbe szedve.

Hamvadó hagyományaink

Napjainkban egyre többször vetődik fel a halottaink elhamvasztásának kérdése. Nem is annyira teológiai problémaként jelenik ez meg, hanem sokkal inkább mint az egyházi kultúránktól, gazdag hagyományainktól idegenül elűtő gyakorlat. Jelen összeállítással körüljárjuk a kérdést, hogy ezáltal is segítsük református egyháztagjaink tájékozódását.

HOGY TÖRTÉNIK A HAMVASZTÁS?

A hamvasztáshoz törvényes engedélyt kell szerezni. A halott személyazonosságát és a halál okát minden kétséget kizáróan kell megállapítani, hiszen hamvasztás után a tetemet már nem lehet vizsgálni (exhumálni). Ezért a krematórium halottas kamrájában, hamvasztás előtt kötelező újabb halottszemlélet végezni tisztiorvos vagy törvényszéki orvos jelenlétében.

Tetemet csak krematóriumban, e célra szolgáló (fémalkatrészek nélküli) fa- vagy kartonkoporsóban szabad hamvasztani, szabad ég alatt tilos. A krematóriumok ma biztonságos, azaz környezet- és energiakímélő módszerrel működnek, a használt rendszer pedig széndioxid-kibocsátás tekintetében semleges.

A koporsón vagy a koporsóban el kell helyezni egy kis, azonosító számot viselő samott-korongot, ez biztosítja a hamvak azonosítását. A kemence úgy van kiképezve, hogy egyszerre csak egy koporsó férjen be.

A hamvasztás összesen másfél óráig tart. A kilencszáz fokra hevített samottbéléstől lángra gyúl a koporsó. A faanyag elégetése után (kb. 45 perc múlva) a fahamut kifűjják, majd a beindított gázégők ezerkétszáz fokos tüzeiben porrá hamvad maga a tetem is. Az égetés után a fémdarabokat (szegek a fából, implantátumok) mágneses úton eltávolítják. A test 95 százalékban elhamvad, a többi ásványi (csont, fogak) maradványt is porítják. A hamvakat a samott-koronggal együtt urnába, hamv-vederbe helyezik. Ennek fedelére felírják a krematórium nevét, az elhunyt nevét, születési és halálozási dátumát, a hamvasztás dátumát, valamint az azonosító számot.

A hamv-vedret díszes tartóba szokás helyezni, ha az urnát földbe temetik, akkor kis koporsó alakú dobozba.

Temetőben kell elföldelni, vagy kolumbáriumban (erre a célra emelt fal vagy oszlop, esetleg altemplom fala, azon kiképezett urna-mélyedésekkel) elhelyezni. Újabban szétszórják, erre a temetőben külön helyet jelölnek ki.

Korunk egyik égető kérdése:

Egy hír: vállalkozók Kolozsváron halotthamvasztót akartak építeni, tervük a hatóságoktól már-már zöld utat kapott, de aztán – egyelőre – dugába dőlt. Az illetékes testület minden tagja ellenezte, miután hat héttel korábban – ugyanaz a húsz ember – egyöntetűen pártolta. A furcsa pálfordulás úgy esett, hogy közben néhány száz kolozsvári ember, vallási okokra hivatkozva tiltakozott. Nem csak írásban: utcai tüntetéssel is.

Kultúránkban, legalább háromezer éve, a halottak tetemeit földbe temetik. Azt is tudjuk, hogy az utóbbi száz év alatt ebben a kultúrkörben is elterjedt, különösen a nagyvárosokban, a halotthamvasztás. Magyarországon minden nagyobb városban működik krematórium. A hamvasztás korábban pogány szokásnak számított, mert csak távoli, idegen vallásokban gyakorolták.

A hír, s mögötte a szorongató temető-helyzet vetette fel köztünk, erdélyi reformátusok között is a címbeli kérdést: hagyományos temetés vagy hamvasztás? Hitkérdés-e, hogyan temetnek el bennünket, ha meghaltunk, vagy nem hitkérdés? Teológiai válaszuk röviden ez: nem hitkérdés.

A megszokás, a nálunk ismert temetési szokások hatalma persze nagy. Látjuk és látogatjuk szépen ápolt temetőkertjeinket. Tudjuk, milyen lelki erőt nyújt gyászunkban a temetésre felsorakozó gyülekezet: együtt imádkozik velünk, zsoltárt énekel, minket a Jézus Krisztus feltámadásával vigasztal. A nagyvárosokon kívül, vidéken ez még így van. Érthető, ha legtöbben közülünk hagyományos temetést óhajtanak.

De tudjuk-e, hogy református magyarjaink nyolcvan százaléka már a nagyvárosokban él? Mit tegyen a család, ha meghalt szeretteit el akarja temettetni, de csak zsúfolt temetőben, méregdrágán, idegenek között jut neki sírhely, vagy sehogy? A legtöbbször már gyülekezet sem „jut”, mert nem járt templomba, s ha járt is, alig ismerik. Meghalt hozzátartozójuk temetése sem gyülekezeti istentisztelet többé, csupán sivár, elgépiesedett szertartás.

Mindenek előtt az ő kérdésük a fenti kérdés, a válasz pedig az, hogy a temetés hogyanja nem hitkérdés.

MIT TANÍT A BIBLIA?

Isten népe mind az ó szövetség, mind az új szövetség idején csak a földbe temetést ismerte és gyakorolta. De idézzük – szemelvényesen – magát a Bibliát, a meghalással, a temetéssel, a feltámadással kapcsolatban.

A halott tetemei elenyésznek, porrá lesznek. *Orcád verítékével egyed a te kenyeredet, míg visszatérsz a földbe, mert abból vétettél: mert por vagy te s ismét porrá leszel* (1Móz 3).

Dávid, minekutána a saját idejében szolgált az Isten akaratának, elaludt, és helybeztették az ő atyáihoz, és rothadást (= elmúlást) látott (ApCsel 13). *És a por földdé lesz, mint azelőtt volt, a lélek pedig megtér Istenhez, a ki adta volt azt* (Préd 12).

A hívő ember hiszi, hogy lelke (= ő maga, élete, énje) Isten elé kerül. *És monda neki Jézus: Bizony mondom néked: Ma velem leszel a paradicsomban* (Lk 23). *Mert tudjuk, hogy ha e mi földi sátorházunk elbomol, épületünk van Istentől, nem kézzel csinált, örökkévaló házunk a mennyben... Bizodalmunk pedig van, azért inkább szeretnénk kiköltözni e testből, és elköltözni az Úrhoz* (2Kor 5). *Mert én tudom, hogy az én megváltóm él, és utoljára az én porom felett megáll. És miután ezt a*

bőrömet megrágnák, testem nélkül látom meg az Istent. A kit magam látok meg magamnak; az én szemeim látják meg, nem más (Jób 19).

A hívő ember reméli, hogy átlényegült „testben”, szellemi létformában fog tovább élni. *Azt pedig állítom atyámfiainak, hogy test és vér nem örökölheti Isten országát, sem a romlandóság nem örököli a romolhatatlanságot. Íme titkot mondom néktek. Mindnyájan ugyan nem alusznak el, de mindnyájan elváltozunk. Nagy hirtelen, egy szempillantásban, az utolsó trombitaszóra; mert trombita fog szólni, és a halottak feltámadnak romolhatatlanságban, és mi elváltozunk. Mert szükség, hogy ez a romlandó test romolhatatlanságot öltson magára, és e halandó test halhatatlanságot öltson magára. Mikor pedig ez a romlandó test romolhatatlanságba öltözik, és e halandó halhatatlanságba öltözik, akkor beteljesül amaz ige, mely meg vagyon írva. Elnyeletett a halál diadalra* (1Kor 15). *Éppen így a halottak feltámadása is. Elvettetik romlandóságban, feltámasztatik romolhatatlanságban. Elvettetik gyalázatosságban, feltámasztatik dicsőségben, elvettetik erőtelenségben, feltámasztatik erőben. Elvettetik érzéki test, feltámasztatik lelki test* (1Kor 15). A megtartó Úr Jézus Krisztus *elváltoztatja a mi nyomorúságos testünket, hogy hasonló legyen az Ő dicsőséges testéhez, amaz Ő hatalmas munkája szerint, mely által maga alá is vethet mindenedet* (Fil 3). (folytatás a 11. oldalon)

temetés legyen vagy hamvasztás?

Református hitvallásunk, a Második Helvét Hitvallás így tanítja a hívők temetését és a halottakról való gondoskodást (26. rész):

A holttesteket el kell temetni. *a.* A Szentírás azt parancsolja, hogy a hívők testét – amely a Szentlélek temploma és hitünk szerint fel fog támadni az utolsó napon – tisztességesen és babonáság nélkül kell eltemetni. Azokról, akik az Úrban boldogul hunytak el, tisztességesen meg kell emlékezni. A hátramaradottak, vagyis özvegyeik és árváik iránt pedig minden kegyeletes kötelességet teljesíteni kell. A holtak körül más gondoskodásról nem tanítunk.

A halottakról való túlzó gondoskodás. Elítéljük azokat is, akik túl sokat és visszas módon foglalkoznak a halottakkal, pogányok módjára siratják őket, értük áldozatokat visznek, és pénzért bizonyos imádságokat mormolnak. Ilyenféle szolgálatokkal és halotti siratókkal vélik kiszabadítani övéiket azokból a gyötrelmekből, amelyekbe a halál révén jutottak. *b.* A mérsékelt gyászt, amelyet az apostol 1Thessz 4-ben megenged, nem rosszalljuk, mert embertelen dolognak tartjuk, ha valaki semmi fájdalmat nem érez.

A TESTBŐL ELKÖLTÖZŐ LÉLEK ÁLLAPOTA

Hisszük ugyanis, hogy a hívők a testi halálból egyenesen Krisztushoz költöznek és ezért egyáltalán nem szorulnak rá az élők közbenjárására vagy a halottakért való könyörgésre, egyszóval azoknak bárminemű szolgálatára. ... Az pedig, amit egyesek a tisztítótűzről tanítanak, ellentmond a keresztyének hitvallásának: „Hiszem bűneink bocsánatát és az örök életet”, a Krisztus által való teljes megtisztulásnak és Krisztus Urunk e szavainak: Bizony, bizony mondom néktek, hogy aki az én beszédemet hallja és hisz annak, aki engem elbocsátott, örök élete van; és nem megy a kárhozatra, hanem általment a halálból az életre (Ján 5,24).

Amit pedig a szellemekről vagy a holtak lelkéről mondanak, hogy néha megjelennek az élőknek és tőlük olyan szolgálatokat kérnek, amelyek által megszabadulhatnak, az ilyen kísértéseket az ördög incselkedései, mesterkedései és csalásai közé soroljuk. Ahogy az ördög a világosság angyalának tudja magát álcázni, úgy törekszik az igaz hitet vagy felforgatni, vagy kétségessé tenni. Az Úr az Ótestamentumban megtiltotta, hogy az igazságot a halottaktól tudakoljuk, és hogy bármilyen kapcsolatot tartunk fenn a szellemekkel (5Móz 18,11). A kárhozatban gyötrődő gazdag nem kap engedélyt az övéihez való visszatérésre, mert amint az isteni szózat kijelenti: Van Mózesük és prófétáik, hallgassák azokat. Ha Mózesre és a prófétákra nem hallgatnak, az sem győzi meg őket, ha valaki a halottak közül feltámad (Luk 16,29-31).

A római katolikus egyház tanítása szerint az elhunyt krisztushívőnek a jog szerint meg

kell adni az egyházi temetést (*exequiae ecclesiasticae*). – Az egyházi temetést (amellyel az egyház az elhunytaknak lelki segítséget eszközöl ki, testüket megtiszteli, és egyben az élőknek a remény vigasztalását adja) a liturgikus törvények szerint kell végezni. – Az egyház nyomatékosan ajánlja, hogy tartsák meg az elhunytak teste eltemetésének jámbor szokását; nem tiltja azonban a hamvasztást, kivéve ha azt a keresztyén tanítással ellenkező okok miatt választották.

A római katolikus törvénykönyv szerzői „a keresztyén tanítással ellenkező oknak” tartották a pogányok gúnyolódását. Ilyen cselekedetnek minősült a feltámadást tagadó ókori pogányoké, akik azért égették el a lyoni szenteket, és szórták hamvaikat a Rhone-ba (Kr. u. 177-ben), hogy gúnyt űzzenek a mártírok feltámadás-hitéből. – Hasonlóan pogány szándéknak minősül a felvilágosult szabadgondolkodók (szabadkőművesek, vulgáris ateisták) provokatív tette, akik halottégető egyesületeket hoztak létre, hogy „leszámoljanak” a „maradi” katolikus egyház feltámadás-hitével.

ÖSSZEGZÉS

A modern nagyvárosi létforma és pragmatikus életszemlélet, a túlnépesedés miatti helyszűke, vagy éppen geológiai indokok (földcsuszamlásveszélye, magas talajvíz szint) megszüntették a „pogány” vagy „keresztyénellenes” hamvasztással szembeni előítéleteket.

A 20. században több keresztyén egyházban átértékelték a Bibliának a halottakkal, temetéssel, feltámadással kapcsolatos korábbi olvasatát is.

E két változás nyomán református egyházunkban is sokan belátták, hogy a hamvasztás csupán a test bomlása folyamatának gyorsítása. Jézus Krisztus teste a feltámadáskor átlényegült, a mi testünk is át kell hogy lényegüljön, bármilyen folyamattal történt is a tetemek felbomlása. Ha Istennek nincs szüksége atomjainkra, molekuláinkra, örökítő anyagra (a dezoxiribonukleinsavra), akkor a kérdés: hagyományos temetés vagy hamvasztás? – tovább már nem hitkérdés, hanem antropológiai (etikai) kérdés, temetési kultúra kérdése, környezethigiéniai kérdés vagy éppen pénzkérdés.

Mint mindenben, ebben a kérdésben is a református hitvalló ember szabad lelkiismerettel, hitében meggyőződve kell eljárjon.

DR. JUHÁSZ TAMÁS, teológiai professor

Református lelkipásztorok vélekedése

Néhány évvel ezelőtt erdélyi református lelkipásztorok beszélgettek a kérdéstről. Idézek néhányat a levelezőlistán megjelent vélemények közül:

„A hamvasztás nem egyéb, mint a bomlási folyamat gyorsítása. A magas hő következtében a test rövid idő alatt elemi részekre bomlik. A természetes rothadás során ugyanez történik, csak lassabban. Bármilyen eljárással történik a test felbomlása, nem változtat a lényegen és nem üdvösség kérdése.” (*Szatmári Elemér, Pusztadaróc*)

„A hamvasztás higiéniai vagy tradicionális kérdés is lehet, de semmiképpen sem teológiai kérdés. ... Summa summarum: adiaforon (= az üdvösség szempontjából közömbös kérdés!)” (*Pakulár Istvánné Bu Julianna, Tasnád*)

„A kérdést tökéletesen eldönti János 6,63: »A test nem használ semmit.« Ha ezt maga Jézus az élő testre mondhatta, mennyivel inkább érvényes a holttestre. Ha van úgy, hogy a tengerbe dobott halottat a halak eszik meg, régen sok embert máglyán égettek el, mi kár származna abból, ha tetemeit elhamvasztják? Ez valahol materializmus. Kétségen kívül állíthatjuk, hogy semmi teológiai akadály nincs a holttest elhamvasztásának.” (*Varga László, Marosvásárhely*)

„A hamvasztás »égető« anyagi ügy is. Városon, vagy ahol eleve egy vagyionba kerül a sírhely, ott a hamvasztás kézenfekvő. Ha majd sehol sem lesz már üres sírhely, vagy ahol a kripta sem válik be a földcsuszamlásos, magas vízállásos helyeken, ne adj Isten járvány esetén, akkor eleve hamvasztás jöhet csak szóba. Aztán az már mindegy, hogy urnatemetőbe teszük, a temetőben kijelölt helyen (emlékfalon emléktáblával jelölve) vagy bárhol szétszórják a hamvakat, vagy egy részét beleteszik egy dísz tárgyba (ékszer, díszgömb, díszkő). Olyat is láttam, hogy egy fociabdánál kissé nagyobb fémgömbbe teszik a hamvakat, ami úgy van megoldva, hogy a vele együtt kiépített kerti mini-szökőkút folyamatosan kimossa a hamvakat a gömbből és belemossa a földbe. A szétszórás meg utólag gondot jelenthet: hol gyászoljak és emlékezzek akkor? Nagyobb kérdés inkább, hogy elégetésnél, urnaelhelyezésnél vagy hamuszórásnál elhangzik-e a feltámadás Igéje.” (*Oroszi Kálmán, Érkeserű*)

Diplomaosztás a teológián

„Az Úrnak irgalmát örökké éneklek” – így kezdődött a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet évzáró ünnepélye, melyen Kiss Jenő egyetemi tanár végezte a szolgálatot. Kállay Dezső rektor beszámolójában az intézet megbízható minősítését, a mesterképzés akkreditációját, a bővülő partnerségeket, a diákmobilitás gyakorlatát és a közel huszonötezer kötetes könyvtár gyarapításának jelentőségét hangsúlyozta. A tavaly fennállásának 120. évfordulóját megünneplő intézetben a tavalyi évben 145 református, unitárius és evangélikus hallgató képzését összesen 13 főállású tanár, továbbá társult és óraadó oktatók biztosították.

A teológia vegyeskarának énekét követően (karnagy: Benkő Tímea egyetemi oktató) a legjobb tanulmányi eredmények és legkiemelkedőbb szolgálatok méltatása és díjazása következett. Csak két nevet emelek ki: Madaras Mihály Attila, a végzős évfolyam legjobb tanulmányi eredményű hallgatója, valamint a harmadéves évfolyamelső Gál Enikő, aki a hat évet összegezve a legjobb év végi osztályzat eléréje. Közvetlen beszédet tartott a végzősök képviselőjében Benedek Csongor, aki a tanári kar hozzáállását méltatta, és Isten gazdag áldását kérte mindannyiukra. Az eredményes teológusoknak kijáró oklevelek és a velük járó jutalomkönyvek kiosztását az immár bevált hagyomány szerint az ötven és hatvan évvel ezelőtt végzettek számára arany- és gyémántdiplomák átadása követte. A tucatnyi megjelent nevében Ábrám Sámuel tartott köszönőbeszédet, melyben töretlen szerénységre és hitre buzdította az ifjúságot. „Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk?” – zárta szavait, majd végső ima és ének, áldás és himnuszénekzés zárta a felemelő ünnepséget.

A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet nemrég szépen felújított dísztermében jelképes a szószék feletti felirat a két nagy protestáns fejedelem, Bocskay István és Bethlen Gábor festményei által közrevéve: „Verbum caro factum est.” Legyen az ige testté ünnepeinkben és mindennapi életünkben egyaránt!

ÁBRÁM ZOLTÁN

„RÁD BÍZOM, URAM, MAGAM...”

100 éve született Jakab Sándor (1916-2012)

Az erdélyi ébredési mozgalom, a CE Bethánia tagjait a román kommunista államhatalom 1958-ban három csoportban letartóztatja és koncepciók perben 5-22 évre ítéli. A székelyföldi, zilahi és nagyváradai csoport tagjai közt 7 református lelkész mellett 14 hitvalló református egyháztag is volt. A váradi csoporttal együtt tartóztatják le és ítélik 18 évre Jakab Sándort is. 1964-ben mind kegyelemben részesültek.

Röviddel 96. születésnapja előtt kísértük utolsó földi útjára Jakab Sándor Pál testvérünket, mindannyiunk Sanyi bácsiját, aki földi életében olyan utakat is megjárta, mint a második világháborús front, orosz hadifogság vagy a börtön.

Jakab József és Csengeri Juliánna fiaként 1916. június 16-án született Monospetriben. Etelkával való házassága után, 1953-ban tért meg Porcsalmi József zilahi órásmester bizonygatótételét hallgatva. Ahogy ő maga fogalmazott: már korábban is mélyen vallásos, de kétfelé sántikáló ember volt. A Szentlélek és az imádság erőt adott neki a bűn elhagyására, így csakhamar „ismertté” vált.

1958-ban a kommunista hatalom államellenes szervezkedés vádjával 18 év börtönre ítélte. Mély hitének jutalmául nemcsak hogy megjárta a börtönt, de még ott is Isten hű bizonyágtevőjének bizonyult. Hat év elteltével szabadulhatott, de még börtönévei után is ötször keresték fel, hogy megfélemlítsék. Börtönévei és „megfélemlítései” is hitének megerősödéséhez vezettek. Szabadulása után előbb betonkeverőként, majd a bútorgyárban talált munkát.

Református egyházának végig hűséges sáfára volt, nemcsak presbiterként vagy gondnokként. A monospetri reformátusok sokat köszönhetnek neki. Szolgálati nem egyszer kimerítették a lelkipásztori szolgálat mélységeit. A Bibliának nemcsak rendszeres olvasója, de jó ismerője is volt. Jól jellemzi személyiségét, hogy ha valakivel beszédbe elegyedett, második mondata már az „ige szava” volt.

Rendkívüli embert ismerhettem meg benne. Vasárnap délutáni bibliaórás istentiszteleteinken sokszor beszélt a fogságáról. Szinte mindig csak a börtönéveiről. És sohasem hallottam panaszt vagy keserűséget a hangjában. Úgy tekintett fogságára, mintha csak saját gyermeke lett volna.

4 gyermekkel és 5 unokával áldotta meg őt a Mindenható.

IFJ. MÁTYÁS ÁRPÁD, monospetri lelkipásztor

IDÉZETEK JAKAB SÁNDORTÓL:

„Egy reggel (1958-ban) két kisfiam, Józsi és Janika lihegve szaladtak hozzám, s alig hallhatóan súgják a fülembe: – Édesapám, a kapuban megállt egy autó, és katonák szálltak ki belőle, mintha idejőnének... – Pár pillanat múlva már előttem álltak a (kommunista) párt titkárával együtt. Megmutatták a letartóztatási parancsot, s kicsi lakásunk minden zugát felkutatták. Négyhónapos kisfiammal az ölemben figyeltem nagy rendszermentő buzgalmukat. Összeszedtek néhány evangéliumi füzetet, feleségem kézzel írott énekkönyvet. Ennyi volt a nagy »hadiszákmány«. Elvették a bibliámat. Az édesanyáméra is szemet vetettek, de ő kikapta a kezükből: – Ez az enyém – szólt harciasan –, ezt már nem engedem!”

„Kihallgatóm az »összeesküvés« felől fagatott. Csak azt felelhettem: a mi szervezkedésünk bibliaolvasásból, imádkozásból, a betegek látogatásából állott. A magyarországi CE Bethánia szövetséget említette, amely az államrend megdöntésére tör. Ennek lennék én is tagja. Ilyen értelmű jegyzőkönyvet vett fel. Amikor megtagadtam a hemzsegő hazugságok aláírását, a becsengetett, képzett pofozóemberük igyekezett megpuhítani. Cellatársam a kinti politikai helyzetről várt tőlem információt, én azonban Isten szeretetéről tájékoztattam...”

„1964. július havában bejelentették szabadulásunkat. Sokan a földet csókolták. Főleg, akik 20 éve ott voltak. Mindenkit még egyszer kihallgattak, s igyekeztek kicsikarni olyan aláírást, amellyel besúgásra kötelezik el magukat. Naponta 40-50 fogoly szabadult. Július 21-én én is sorra kerültem. Buzgón könyörögtem, nehogy gyenge legyek megtagadni az aláírást, s ezzel megterhelném lelkemet. Megfenyegettek, hogy ismét visszakerülök. Gondoljam meg, mit beszélek. Feleletem ennyi volt: ezt eddig is meggondoltam. Ajánlatukra nem került sor. Kihallgatóm a gépirónó felé fordult, s a személyi lapomba beírta: »Megerősödött hitében.« – Isten meghallgatta kérésemet.”

„Történt egyszer, hogy egy ember, aki többször hallotta tőle az igét, azt mondta, hogy neki nagyon tetszik, amit tőle hall. Csak attól fél, hogy nem fog tudni ezen az úton járni, erre nagytatám megkérdezte tőle:

– Látja-e ott azt a kerítést?

– Igen – volt a válasz.

– Ha én elindulok oda, lehet, hogy elesek kétszer-háromszor, de ha az úton esek el, akkor az Úr felállít, és odaérek, de ha maga el sem indul, akkor nem fog odaérni soha.” (ifj. Jakab János)

Kétezer református asszony

Áldásokban és közös örvendezésben bővelkedett a tizenhetedik alkalommal megtartott és ebben az évben a Bihar megyei Köröskisjenőben megrendezett Nyári Nőszövetségi Konferencia.

Már kora reggel, Királyhágómellék minden tájáról, sőt az egyházkerület határain túlról is „karavánok” indultak, hogy délelőttre megtöltsék a Sebes Körös-mentén, a szabad természetben található Kings Land Rendezvényközpontot. Mivel alig van templom a Királyhágómelléken, amelyik be tudna fogadni egy ilyen népes sereget, ezért ebben az évben a világ legszebb templomában, kint, az Isten által gazdagon feldíszített természetben gyűltek össze református asszonyaink.

Zászlós felvonulás után Csűry István, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke hirdetett Igét: „Boldogok azok a szolgák, akiket az úr, amikor megjön, ébren talál. Bizony mondom nektek, hogy felövezve magát asztalhoz ülteti őket, hozzájuk megy, és felszolgál nekik.” (Lk 12,37-40) Az igehirdető az éber nőszövetségi szolgálatról szólt, rámutatva, hogy a lelki értelemben vett éjszakát csak virrasztó imádsággal, azaz imádságos virrasztással lehet átélni.

Bogya-Kis Mária egyházkerületi nőszövetségi elnök köszöntője után dr. Pálfi József, a Partiumi Keresztény Egyetem rektorának egyháztörténelmi előadása következett. Az előadó szólt a nőszövetség megalakulásáról, és annak körülményeiről, majd dr. Gaál Botondné dr. Czeglédy Mária főorvos, a Tiszántúli Református Nőszövetség elnöke, aki Debrecenből érke-

zett, *Hitvallás a családban* címmel tartott előadást. Köszöntötte az egybegyűlteket Vinczéné Pálfi Judit, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület missziói előadó tanácsosa, majd szívhez szóló, aktuális énekeket énekelt a szatmári Immanuel Zenekar. Szólt a gyülekezethez Nagy Erika szatmári egyházmegyei nőszövetségi elnök és Földesy Márta bihari egyházmegyei nőszövetségi elnök is.

Ebédszünet után sor került az új nőszövetségi zászlók felavatására. Szép szavakat után pedig *Jézus küldetésében a magas Himalája hegyei között* címmel egy református misszionárius házaspár előadását hallhatta a gyülekezet, akik valóban életüket kockáztatták azért, hogy az evangéliumot terjesszék.

A záró istentiszteleten Papp Mónika, a Tiszántúli Református Nőszövetség titkárhelyettese hirdette az Igét, majd az úrvacsoraosztásra készülve ágendai szolgálatot végzett Simon Angéla házigazda, köröskisjenői lelkipásztor. Az áldott együttlétért Istené legyen a hála.

RÁCZ ERVIN

Hála a megtett útért

Kettős ünnepre volt hivatalos az angyalkúti református gyülekezetben Arad megye református egyházainak nőszövetsége és elöljárói. A gyülekezet nőszövetségének régi álma vált valóra, amikor felavatták a nőszövetségi zászlót, valamint hálat adtak a templomszenteléstől eltelt tizenhat évért.

Az ünnepi alkalom zászlós bevonulással és istentisztelettel kezdődött, ahol Bogya-Kis Mária, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Nőszövetségének elnöknője hirdette Isten igéjét biztatva az egybegyűlteket, hogy amint a bibliai Lídia első európai keresztyén nőként ragaszkodott a feltámadás örömhíréhez, hozzá hasonló hittel és erővel kell a mai nőszövetségi tagoknak is megerősödni és Isten munkásává válni, s hogy ez a zászló is erre kell emlékeztesse a nőszövetségi tagokat. Az igehirdetést köszöntések és egy rövid történelmi áttekintés követte, ahol Gecse Tamás lelkipásztor összefoglalta a gyülekezet életének utóbbi tizenhat évét. Az utóbbi években elkészült a lelkési lakás, megújult a templom fűtése, kialakítottak egy vendégszobát, felújították a templom villanyhálózatát és felújították a templom alagsorában található közösségi termüket is. A nőszövetség tagjai adventi koszorúk készítésével, valamint mézeskalács sütésből gyűjtöttek pénzt, aminek bevételéből elkészült zászlójuk, de a begyűlt összegből sikerült még a gyülekezet edénykészletét is kipótolni és felújítani. A beszámoló rövid ünnepi műsor követte, majd a zászló megáldására került sor, amire a „Gyönyörködjél az Úrban, és megadja néked szíved kéréseit” Zsolt 37,4. ige van felhímezve.

A nap második felében dr. Balla Annamária egyetemi tanár, pszichológus tartott előadást a nő szerepéről a mai társadalomban Győztesen a hátrányaim ellenére címmel. Az előadás rávilágított, hogy a hite miatt hátrányos helyzetbe került ember Isten mellett mégis győztes. Az előadás után Dénes József nagyzerindi lelkipásztor, költő negyedik megjelent kötetének nagyszerű és lélekiemelő bemutatója következett.

Az ünnepi alkalom finom ebéddel zárult, ami ugyancsak az angyalkúti asszonyok keze munkáját dicsérte. Istené legyen a dicsőség, hogy egy ilyen kis létszámú gyülekezet tagjai hittel megerősödvé nap mint nap érezhetik Isten megtartó és boldogító erejét.

GECSE ÉVA MALVIN

Vita testvérek között

Vacsorázó asztal fölött álmodozik a hároméves gyerek: bárcsak lenne egy kistestvérem! Aztán lesz testvére, és pár év múlva azt mondja: bárcsak egyedül lennék gyermeke a szüleimnek...

Általában a testvérek vitázni szoktak, a szülőknek pedig nagy bölcsességre van szükségük, hogy igazságot tudjanak tenni a konfliktusba került felek között. Újból és újból, folyamatosan. A „baj” nem is feltétlenül a kicsi testvér megszületésekor kezdődik. Leginkább akkor, amikor a kicsi már mászkál és belekontárkodik a nagyobbik felségterületére. Meddig tart ez? Leginkább a felnőtté válásig.

Persze, ha azt tapasztaljuk, hogy minden civódás ellenére azért a gyerekek össze tudnak fogni, nem egy esetben tudnak szövetséget alkotni, sok mindenről beszélgetni, egymás mellett kiállni. Nos, akkor megnyugodhatunk, szeretik egymást, felnőtt korban is össze fognak tartani, mégiscsak testvérek.

Az ellentétek oka legtöbbször felszíni probléma: úgy gondolják, hogy ciki jobban lenni a kistesóval, vagy látványosan ki kell fejezni az utálatot, ha mondjuk fiú és lány testvérekről van szó. Mit tegyen a szülő? A legtöbb esetben jobb kimaradni a testvérek civódásaiból. Elég mindegyikkel jó kapcsolatot ápolni, és ha nem fájnak el a dolgok, kívülről figyelni a civódásokat. Nem ritka az sem, hogy a gyerekek éppen a szülőknek rendezik a jeleneteket, és a szülő beavatkozása csak olaj a tűzre.

De van olyan eset, amikor be kell avatkozni. Nem szabad engedni, hogy egymást megalázzák és mélységesen megbántásák. A tizenévesek nem igazán érzik, hol a határ. Illetve nagyon tudnak bántani, és nagyon a lelkükre tudják venni a feléjük érkező vagdalkozásokat. Nagyon is sérülékeny a kamaszok önértékelése. Nem hiányzik, hogy még otthon is mélyítsék az önmagukkal kapcsolatos kétegyeiket. A szülőnek közbe kell avatkozni. Mert léteznek konfliktusok és viták, de mindenkit megillet a tisztelet, mindenki érdemes lehet a megbocsátásra.

A szülők példájából is láthatják, hogy: igenis fontos vagyok, de nem csak én létezem. A testvérem által teljesebb lehet az életem. Fontos minden vitát este közös családi imádkozással lezárni.

SZABÓ JÓZSEF

„EGYMÁS TERHÉT HORDOZZÁTOK ÉS ÚGY TÖLTSETEK BE A KRISZTUS TÖRVÉNYÉT.” (GAL 6,2)

Ölelj meg engem is!

Ez év májusának végén a Nagybánya-Újvárosi Református Egyházközség presbitériumi és nőszövetségi küldöttsége, lelkipásztora, Tasnádi András Zsolt vezetésével, ellátogattunk a szilágycsehi Down-szindrómás gyermekek napközi otthonába. Két évvel ezelőtt vettük fel a kapcsolatot velük, amikor ők látogattak el gyülekezetünkbe.

Ísmertették nehéz anyagi helyzetüket, állami támogatásban, szomorú, de nem részesülnek. Három felnőtt személy Isten Szent Lelkétől vezérelve összefogott, és adományokból, jó szívű adakozók segítségével megalapították a napközi otthont. Reggel 8 órától délután 14 óráig foglalkoznak a 18-20 fős csoporttal.

Sok türelemre, megértésre van szükségük, de ezek a fogyatékkal élő gyermekek olyan szeretettel tudják meghálálni a gondoskodást, hogy mi egészséges emberek elgondolkozhatunk ezen.

Gyülekezetünk már a két évvel ezelőtti találkozáskor is anyagi támogatást nyújtott a csoportnak, vendéglőben ebéddel is megvendégelve őket, amire még két év távlatából is örömmel emlékeztek a gyermekek.

Ez év májusának végén kerülhetett sor a viszontlátogatásra gyülekezeti küldöttségünk részéről, természetesen azzal a nem rejtett céllal, hogy ezúttal is lehetőségeinkhez mérten anyagi támogatást nyújtsunk számukra. Örömmel adtuk át azt a 2000 lej támogatást, amit a gyülekezet perselyes adakozással gyűjtött össze számukra, valamint egyházközségünk nőszövetsége is 1000 lejt gyűjtött össze

a gyermekekkel foglalkozó alapítvány szolgálatának a támogatására.

A kis közösség is nagy szeretettel fogadta küldöttségünket, rövid műsorral kedveskedtek csoportunknak, versekkel, hangszeres játékkal, egyházi énekekkel színesítve műsorukat. Ugyanakkor hálájukat és örömeiket kifejezve látogatásunk rendjén, még finom ebéddel is kedveskedtek csoportunknak.

Családias hangulatban tel el látogatásunk néhány órája, sokat beszélgettünk, megosztottuk velünk örömeiket, gondjaikat, terveiket. Természetesen, újból meghívtuk őket, látogatásnak el gyülekezetünkbe, melyre ígéretet is kaptunk, hogy jövő esztendőben eleget tesznek meghívásunknak.

Élményekben gazdagon térhetett haza gyülekezeti küldöttségünk, hálát adva Istennek, hogy valami kicsit mi is hozzájárulhatunk a terhek hordozásának megosztásához, valamint Isten gazdag áldását kérve az alapítvány szolgálattévő kis csapatának és a gondozásukban lévő gyermekeknek életére.

DOMBI ERZSÉBET, nőszövetségi elnöknő

Örök gyerekkor – a Down-szindróma

A legismertebb, vagy talán a legfelismerhetőbb értelmi fogyatékosággal járó szindróma a Down-kór. Együttérzést vált ki mindnyájunkból, ha egy láthatóan fogyatékkal született gyermekkel találkozunk. Akik együtt élnek vagy dolgoznak velük, tudják, hogy közülük sokak szívében igazi, meleg napsugár él, és öröm a velük töltött idő.

A szindróma a leírójáról, Langdon Downról kapta nevét 1886-ban. A mai napig a leggyakoribb, az étellel összeegyeztethető, veleszületett rendellenesség, melynek oka genetikai. Testi sejtjeinkben 23 pár, azaz 46 kromoszóma van, míg a Down-kórosok 47 kromoszómával rendelkeznek.

A szindróma minden esetben értelmi fogyatékosággal társul. Várható életkoruk átlagosan 35 és 45 év közé esik. A Down-szindróma kialakulásának pontos oka ismeretlen.

A Down-kóros babák a legtöbb esetben nyugodtak, aluszékonyak, szeretnek enni. Szokásaikat nehezen változtatják (például nehezen szoktathatók át a kanál használá-

tára, vagy a darabos ételek fogyasztására). Minden területen lassan fejlődnek. Mozgásuk izmaik és ízületeik miatt összerendezetlen, manipulációjukat rövid, tömzsi ujjai nem segítik. Szem-kéz koordinációjuk gyenge. IQ-juk 25-50 között lehet többnyire, hogy mennyire állják meg helyüket a világban, az fejleszhetőségüktől nagyban függ. Többségük képes megtanulni olvasni, és felügyelet mellett önálló életvezetésre képes (egyszerű ételeket elkészít, mos, terít, saját szórakozásáról gondoskodik). Korai fejlesztéssel szép sikereket lehet elérni fejlesztésük terén. Némelyek jó zenei vagy ritmusérzéssel bírnak, míg mások amatőr színészként jeleskednek.

A legtöbb esetben együttműködőek, jó a monotónia tűrésük, és megfelelő, szeretetteljes nevelés mellett kiegyensúlyozottak, mosolygósak és rendkívül sok szeretetet tudnak adni!

Isten örök gyerekkorral ajándékozta meg őket!

Súlyos vitával ért véget az 50 éven át előkészített összortodox zsinat

166 püspök részvételével került sor Kréta szigetén júniusban a szent és nagy összortodox zsinatra, amelynek végén közös üzenetben fogalmazta meg a 10 önálló ortodox egyház mondanivalóját Négy ortodox egyház viszont nem vett részt a Szent Szinóduson, közöttük az ortodox kereszténység jó felét alkotó Orosz Ortodox Egyház küldöttsége sem.

A fél évszázadon át előkészített zsinat olyan fontos kérdéseket tárgyalta, mint az ortodoxia egysége, az üldözött keresztények sorsa miatti aggodalom és a vallásszabadság, továbbá az ortodoxia nyitása a modern világ gondjai felé, így a tudományhoz fűződő kapcsolat és a környezetvédelem súlyos kérdései.

A 166 püspök tíz egyházból érkezett, s egy héten át tanácskozott belső ortodox kérdésekről, valamint az ortodoxia viszonyáról a modern világhoz, és a „többi keresztényhez” fűződő kapcsolataikról. Kiváltképpen az ökumené kérdésében alakult ki heves vita arról, hogy a nem ortodox egyházakat lehet-e egyháznak tekinteni, illetve nevezni. De árnyékot vetett a több mint öt évtizeden át előkészített Szent Szinódusra az a tény, hogy közvetlenül a kezdés előtt négy ortodox önálló, autokefál egyház, köztük az Orosz Ortodox Egyház is lemondta részvételét.

OROSZ TÁVOLMARADÁS

A pánortodox zsinat megkezdése előtt, június 16-án az Ukrán Parlament nagy többséggel hozott határozatában kérte I. Bartholomaiosz konstantinápolyi ortodox pátriárkát, hogy Ukrajna kánonjogilag elismert ortodox egyházát nyilvánítsák önálló, autokefál egyháznak. Ezzel egyúttal azt is kéri, hogy a világ ortodoxiájának lelki feje érvénytelenítse azt az 1686-ban hozott döntést, ami a Kijevi Patriárkátust alárendeli Moszkvának. Erre a moszkvai pátriárka nem volt hajlandó. Ma Ukrajna 45 milliós lakosságának 70%-a ortodox keresztény, akik jelenleg háromféle ortodox egyházhoz tartoznak. A világortodoxia azonban csak egyet ismer el jelenleg, ez a Moszkvai Patriárkátushoz tartozó Ukrán Ortodox Egyház.

A meghiúsult ortodox egység ellenére „a más egyházakkal elveszített egység további keresése változatlan feladat marad” – mondta a 78 éves Augoustinos metropolita, a Konstantinápolyi Ökumenikus Patriárkátus delegációjának tagja. Sokan javasolták, hogy kerüljön hét éves ritmusban sorra egy-egy zsinat, hogy ne kelljen erre évtizedeket vagy éppen évszázadokat várni. A nemzetközi sajtó némiképpen megdöbbenve idézi Job Getcha érsek (Konstantinápolyi Patriárkátus) véleményét, aki a konzervatív ortodox nézetet ilyen egyszerűen foglalta össze: semmi szükség az egyház egységét helyreállítani. Elég, ha a szakadárak és tévtanokon lévők bűnbánattal visszatérnek az egyetlen egyházba, ami az ortodox egyház.

A Konstantinápolyi Ökumenikus Patriárkátus sajtószóvivője, John Chryssavgis elemzésében rámutat: a Moszkvai Patriárkátus indoklásában a távolmaradás okának megjelölésében nem őszinte. Ez a lépés felszínre hozta a máig meglévő nézetkülönbségeket és „hátsó gondolatokat” az ortodox világon belül. Míg a többség a közös utat választotta Moszkva kezdetől fogva blokkolta a szinódust. Ők az összes egyház delegációjának totális egyhangúságát követelték volna, azt, hogy minden delegáció minden püspöke kövesse az általuk diktált irányvonalat. Márpedig az egyház nem párt, nem hadsereg, nem politikai szervezet, még ha ortodox is! Az ilyen erőltetett egyhangúság pedig ellentmond az egyházi hagyományoknak. Ez még az orosz belső egyházi szabályozásnak is ellentmond, hiszen ott is kétharmados többségről, nem pedig totális egyhangúságról van szó.

EGYHÁZ VAGY EGYHÁZAK?

Jelentős egyházi diplomáciai munkát folytatott I. Bartholomaiosz pátriárka és csapata annak érdekében, hogy az ultrakonzervatív ortodoxok szelét kifogja az ökumené elirányításának a vitorlájából. És ezzel együtt megmentse, illetve kikozmetikázza a szinódus kedvezőtlen megítélését más, nagy keresztény egyházak szemében, sajtójában, teológiai kritikájában. Erre utalt az, hogy a záró, ünnepélyes istentiszteleten a pátriárka megköszönte a különféle egyházakból jelenlévő 15 megfigyelő részvételét.

Beszédében nem véletlenül használta szinte demonstratív gyakorisággal az ortodox világ lelki feje „az egyházak” kifejezést, utalva az egyetlen igaz ortodox egyház kizárólagosság-igényére némi kritikával. A többes szám egyetlen betűjének egész egyházi jogi, történelmi és jövőbeli jelentősége felidézi a hírek olvasójában az egykori élet-halál harcig menő vitát az ióta betű okozta jelentéskülönbségen, mi szerint Jézus Krisztus vagy homoúsziosz vagy homoiúsziosz, azaz egylényegű természetében az Atyával, vagy inkább hasonló lényegű Vele?

Ki gondolná, hogy közel 1700 év után az értelmezési harc az egyház vagy egyházak kérdésében lángol fel, ha nem életre-halálra, de legalább is egyházi ellentéteket gerjesztve mindenképpen?!

DR. BÉKEFY LAJOS

Hát azok is...

Egy régi anekdota szerint egyszer egy kiránduló odamegy a székely juhászhoz beszélgetni: – Jó napot. Na, jól esznek-e a juhok? – kérdezte. – Háát... a feketék azok eléggé igen – válaszolta a juhász. – És a fehérek? – Háát... azok is. – S há jó sok tejet adnak-e? – Háát azt inkább a feketék. – És a fehérek? – Háát na... azok is. – Gondolom, akkor jó sok gyapjú kikerül? – Háát... a feketéktől igen. – És a fehérektől? – Háát biz azoktól is. – Akkor ugyan biza miért tetszik mindig azt mondani, hogy a feketék? – Háát, mert azok az enyémekek. – És a fehérek? – Háát... azok is.

Az egyik pátriárka talán ilyen értelemben használta „az egyházak” kifejezést, utalva az egyetlen igaz ortodox egyház kizárólagosság-igényére. De ezen az igényen mi, erdélyi lelkipásztorok meg sem lepődünk. Akinek volt már vegyes esküvője, vagy akár temetése, tapasztalhatta ezt a magatartást, hogy mi a még futottak kategóriába tartozunk, és ők az igaziak. Egyes hírek azt is közlik, hogy náluk egyenesen tilos már a vegyes házasság, azaz ortodox csak ortodox-szal esküdhet.

Úgy gondolom, ezen nem kell felháborodni, sőt semmiféleképpen nem szabad ugyanúgy lereagálni. Sokan elirigylük ezt a módszert ortodox testvéreinktől. Bezzeg ők, így meg úgy megoldották. Gombamód nőnek a hagymakupolás templomok, mi pedig a farvizükön evezve várjuk, hátha csöpög nekünk is valami. Nem teljesen elvetendő ez, de nem értem, hogy miért kell olyasmit építtetni, aminek a fenntartására sem vagyunk képesek... Az internetes mémek formájában megjelenő karikatúrákat és kritikákat pedig végképp ne irigyljük!

Azonban ha fenn sötétség van, nem biztos, hogy lenn nincs legalább vágy a világosságra. Az ökumené nem az, ha a pápa meg a pátriárka elhatározza, hogy a következő évtől együtt ünneplik a húsvétot. Az az ökumené, ha az ortodox tojást vagy kenyeret kér a református szomszédjától, és az meg ad neki.

Az igaz hitben megegyező, örök életre elválasztott sereg nincs felekezetekhez kötve. Egy biztos: Krisztuson kívül nincs üdvösségünk. Az üdvözültek seregébe pedig más akolból is előhív majd az egy, igaz, hűséges, tökéletes, gondviselő pásztor. Ott lesznek a fekete bárányok! No, meg a fehérek is.

RÁCZ ERVIN

Évforduló

SIMON GRYNÆUS (1493K-1541)

475 éve, 1541. aug. 1-én hunyt el Simon Grynaeus (Griner) német ref. teológus, humanista. Budán iskolarektor (1521-23), a Corvina-könyvtár kutatója, reformá-

tori nézetei miatt börtönbe kerül. A heidelbergi egyetem görög (1524), a bázeli egyetem görög (1529), majd Újszöv. prof.-a (1532). Angliai kutatókörútján (1531) fogadja VIII. Henrik király. Részt vesz a tübingeni egyetem megreformálásában (1534-36), az *I. Bázeli Hitvallás* (1534) és az *I. Helvét Hitvallás* (1536) megírásában.

ABRAHAM SCULTETUS (1566-1625)

450 éve, 1566. aug. 24-én szül. Abraham Scultetus német ref. prédikátor. IV. Frigyes (1595-98) és V. Frigyes (1614-20) pfalzi választófejedelem udvari lp.-a. Meggyőzi a kálvini tanoknak János Zsigmond brandenburgi választófejedelemet (1613) és a berlini egyházat (1614). A Heidelbergi Egyetem teológia professzora (1618-19). Heinrich Altling és Paul Tossanus teol. tanárokkal Pfalz képviselője a dorti zsinaton (1618-19). A vallási zavargások miatt menekül; Emden lp.-a (1622-25).

OLOSZ LAJOS (1891-1977)

125 éve, 1891. aug. 23-án szül. Olosz Lajos ref. jogász, költő, lapszerkesztő. Az Arad megyei Ágyán született; Kisjenőn ügyvéd (1922-48). Az Erdélyi Helikon tag-

ja; az Erdélyi Magyar Írói Rend társalapítója (1933). Önálló kötetei: *Gladiátorarc* (1923); *Égő csolnakon* (1926); *Barlanghomály* (1931); *Versek* (1968); *Legszebb versek* (1971); *Hattyúének* (1972). A nagyszalontai eme. gondnoka (1937-40); a dél-erdélyi rész főgondnoka (1941-44); ker. főgondnok (1957-60). A KREK Pro Ecclesia-díjasa (2001).

Ilyen se volt még:

Prédikátorverseny indul Amerikában

Meghökkenítő és visszatetszést keltő valóságshow indult az Egyesült Államokban. Az egyik televíziós csatorna, nem tudva már, hogyan növelje apadó nézettségét, papok, lelképásztorok és prédikátorok számára indított vetélkedőt.

A versenyzőket hatásos reklámszöveggel tobozzák: „16 és 35 év közötti vagy, aki nem végzett teológiát és nem szolgált lelkészként, de úgy gondold, hogy menne a prédikálás? Jelentkezz a »So You Think You Can Preach« showműsor felhívására, és ha nyersz, még 25 000 dollár és egy új autó is üti a markod. Igyekezz: már több százan neveztek az új típusú reality előselejtezőjére!”

A lelkesedés nem általános: a hitvalló keresztyének mellett még az ateisták közül is sokan úgy gondolják, hogy a profitorientált, kereskedelmi műfaj összeegyeztethetetlen a spirituális tartalommal.

Az abszurdnak tűnő felhívás egy detroiti egyház ötlete volt, amit hamar felkarolt egy nézettségét növelni akaró tévécsatorna. Ígéretük szerint a prédikátorverseny során keresztyén hírességek fognak a zsűriben ülni, és céljuk azok felkutatása, akik képesek motiválni, inspirálni az embereket és megváltoztatni az életüket.

Egyelőre az még nem ismert, hogy milyen körülmények között lesz megrendezve a műsor, és a zsűritagok személye sincs eldöntve, de a műsor tervezett menetéről már meg lehet tudni néhány információt. Cashma Bryan, a detroiti gyülekezet püspöke és a show producere elmondta, hogy céljuk megtalálni azt a személyt, aki ugyan érez elhívást erre a szolgálatra, de lehetősége még nem volt elkezdenie a prédikálást. 16 éves kortól 35 éves korig (ez utóbbi a jelentkezések függvényében még változhat) nőket és férfiakat is várnak. Az első válogatásra hamarosan sor kerül Detroitban.

Elképzeltető, hogy a válogatásokról is összeállítanak egy-egy epizódot, de az élő adás-

ban előreláthatólag már csak húszan szerepelnek majd. A fináléba került jelölteket egy-egy lelkész mentorálja majd, mielőtt kiállhatnának a színpadra. Részenként egy-két versenyző búcsúzik a műsortól, amelyben egy gyakorló prédikátor is fellép majd 8-10 perces beszéddel. A döntőbe jutott két versenyző közül a közönség fogja végül kiválasztani azt, aki megnyeri a 25 000 dollárt, az új autót és a lehetőséget, hogy az Egyesült Államok megagyülekezeteinek egyikében prédikáljon. Ugyanakkor ezek a nyeremények még nem véglegesek.

A hitvalló keresztyének határozottan elutasítják a kezdeményezést, hiszen az Isten Lelkének megszólító és tanító munkáját gúnyolja ki, azt a látszatot keltve, hogy bármilyen tanulmány nélkül bárkiből lehet sikeres igehirdető, ha elég jó a kiállása.

Az elmúlt évtizedekben az Egyesült Államokban rengeteg kisebb-nagyobb szabad keresztyén gyülekezete alakult, ám ezekben nem Isten Igéje szól, és nem sok közülük van a keresztyén egyházhoz, hanem sokkal inkább egy vallásos mázba öltöztetett klubtalálkozóra emlékeztetnek. Az Istent elutasító világ számára pedig ez a prédikátorverseny egy újabb alkalom az igazi keresztyének gúnyolására.

Fricska

Két mentős beszélget a munkájukról. – Képzeld, a múltkor volt egy nagyon kellemetlen estünk – mondja az egyik. – Egy vasárnap délelőtt egy templomból hívtak bennünket, hogy egy idős férfi elájult az istentiszteleten, és arra kértek minket, hogy csendben, feltűnés-

nélkül vigyük ki, hogy ne zavarjuk a lelkipásztort a prédikáció közben. – És mi volt ebben a kellemetlen? – kérdezi a másik mentős. – Hát az, hogy három idős, alvó férfit is kihoztunk a templomból, míg végre megtaláltuk azt, amelyik el volt ájulva.

HARANGSZÓ

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja

ISSN 1221-0323

Szerkesztőbizottság: Ghitea-Szabó József-Levente, Oroszi Kálmán, Rácz Ervin, Szomor Attila, Tokár Sándor, Tóts Beáta, Wagner Erik. **Felelős szerkesztő:** Visky István. **Tördelőszerkesztő:** Petrikó Ildikó. **Szerkesztőség:** 410001 Nagyvárád, Moscovoi (Szilágyi Dezső) u. 14. sz. Tel.: 0726-242824, 0259-416067. E-mail: harangszoujsag@gmail.com. Honlap: www.kiralyhagomellek.ro, http://www.facebook.com/harangszo, http://www.harangszoujsag.wordpress.com.

Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szenczi Kertész Ábrahám Nyomdájában. **Felelős vezető:** Wagner Erik. A lap terjesztése a lelkész hivatalokon keresztül történik. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező írásokat rövidített és szerkesztett formában közölje. Meg nem rendelt kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.